

ΑΓΙΑ: ΤΟ ΚΩΔΩΝΟΣΤΑΣΙΟΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

..... "Ἡ οἴη Διδύμους ἱεροῦς ναίουσα Κολωνοῦς Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυος ἄν τ' Ἀ-
μύροιο νίφατο Βοιβηϊάδος λίμνης παρθένος ἀδμῆς..... (Ἡσίοδος, ἀπόσπασμα 122)

Ε Π Α Ρ Χ Ι Α Α Γ Ι Α Σ

Α'. ΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΓΑΘΑ. — ΑΦΟΡΜΗ
ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ.

Ὑπὸ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΔΑΛΛΑ

Ἡ ἴδρυσις ἐν Ἀθήναις πνευματικοῦ κέντρου τῶν Θεσσαλῶν ἐπλήρωσε πόθον ὄχι μόνον τῶν ἐν Ἀθήναις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπανταχοῦ Θεσσαλῶν. Τὰ ἐκ τῆς τοιαύτης συγκεντρώσεως δυναμικότητων ἀγαθὰ εἶναι ἀναμφισβήτητα.

Πρὸ τριακονταετίας εἶχεν ἰδρυθῆ τὸ «Κοινὸν Θεσσαλῶν» συγκεντρῶσαν δισχιλία μέλη. Τὸ Κοινὸν Θεσσαλῶν ἐξέδωκεν ἴδιον περιοδικὸν καὶ διὰ τῆς συνεργασίας τῶν πολιτευτῶν τῆς Θεσσαλίας ὄλων τῶν ἀποχρώσεων προήγαγε τὴν μελέτην τῶν μεγάλων ζητημάτων τῆς Θεσσαλίας, γεωργικῆς, πολιτικῆς, δημοσίας ἀσφαλείας καὶ συγκοινωνίας, συντάξαν καὶ σχέδιον κανονισμοῦ σκοποῦντος τὴν ἐκπροσώπησιν ὄλων τῶν ὀργανώσεων τῆς Θεσσαλίας κατὰ σύστημα ὁμοσπονδιακόν. Ἀνέδειξε δὲ καὶ ἰδίους ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπους ἐν τῇ βουλῇ καὶ ἐν τῷ Δήμῳ τιμήσαντας τὴν ἐντολήν. Αἱ ἐπελθοῦσαι πολιτικαὶ ἀνωμαλῖαι τῷ 1920 διεσκόρπισαν τοὺς ἐργάτας τοῦ Κοινοῦ Θεσσαλῶν. Ἰδρύθη δὲ πρὸ ὀκταετίας ἡ Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία τῶν Θεσσαλῶν ἀντικρυς ἐπιστημονικὴ. Ὁ σκοπὸς αὐτῆς οὗτος ἐπεκροτήθη καὶ ὑφ' ὄλων τῶν διανοουμένων ἡμετέρων καὶ ξένων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐγεννήθη ἡ προσδοκία ὅτι θὰ λυθῶσι προβλήματα ἀρχαιολογικὰ τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς καὶ θὰ περισυλλεγῶσι μνημεῖα πολῦτιμα τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὰ κατὰ τὴν πενταετίαν μεθ' ὅλην τὴν οικονομικὴν δυσπραγίαν πεπραγμένα τῆς Ἑταιρείας ἐδικαίωσαν τὰς προσδοκίας ταύτας.

Οἱ διευθύνοντες τὰ τῆς Ἑταιρείας συνέλαβον τὴν φαινήν ιδέαν τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν ἐλευθερίων τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ τῇ συμπληρώσει πενηκονταετίας ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας. Ἐν τῷ προγράμματι τῶν ἑορτῶν ἀνεγράφη καὶ ἡ ἔκδοσις Πανηγυρικοῦ Λευκώματος ἐν εἴδει ἀπολογισμοῦ τῆς χρήσεως τῆς ἐλευθερίας κατὰ τὸ διαρρεῦσαν χρονικὸν διάστημα.

Τὸ ἐν Ἀγιᾷ τμήμα τῆς Ἑταιρείας συγκεντρῶσαν τοὺς τὰ πρῶτα φέροντας ἐν τῇ θρησκευτικῇ, τῇ πολιτικῇ, τῇ ἐκπαιδευτικῇ καὶ οικονομικῇ ζωῇ τοῦ τόπου ἡδυνήθη ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου μεθ' ὅλην τὴν ἔλλειψιν ἐπισήμων στατιστικῶν καὶ ἀρχείων νὰ συγκεντρώσῃ τὰς

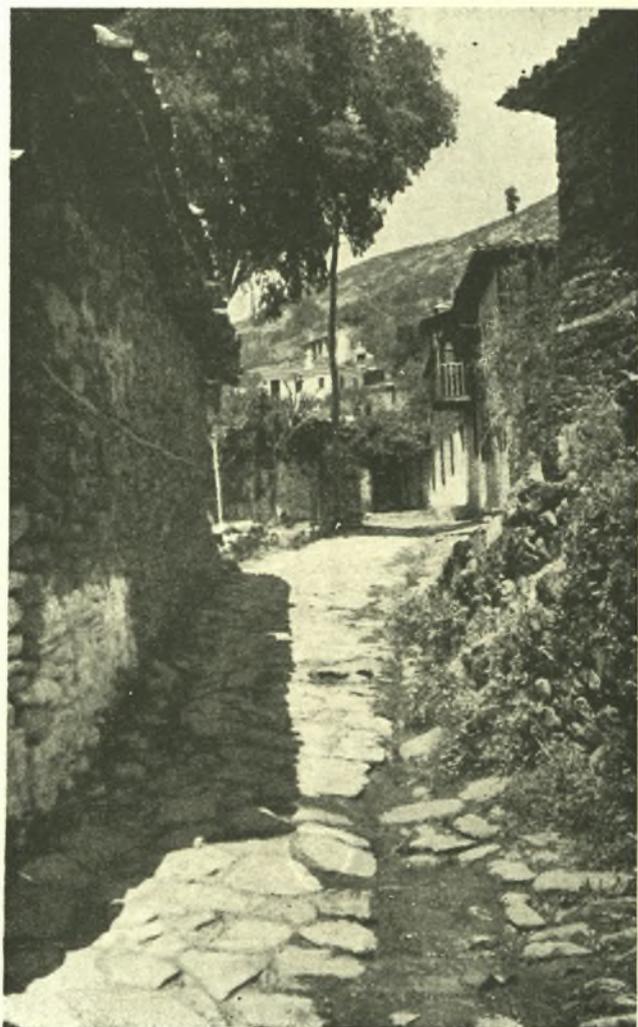
ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΔΑΛΛΑΣ

Ἄγιά: Πεδίον μαχῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ ἔτους 1878

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑΙ - ΑΠΟΨΕΙΣ

Ἄγιά: Ἕνα γραφικώτατο δρομάκι τῆς κωμοπόλεως

ἀπαιτούμενας πληροφορίας, ἱστορικές, ἐκπαιδευτικές, παραγωγῆς, βιομηχανίας καὶ ἐμπορίας, ἐμφαινόμενας ἐφεξῆς :

Ἡ δόμθουμος αὕτη συνεργασία τῶν ἀριστέων τῆς Ἄγιάς ἀποτελεῖ τραγὴν ἀπόδειξιν τῆς συντελεσθείσης προόδου εἰς τὰ πολιτικά ἦθη τοῦ τόπου, ἣν ἐπιδεικνύομεν σεμνυόμενοι ὡς παράδειγμα ἀξιομίμητον.

Εἰς τὸν ὑποφαινόμενον ἐκτελοῦντα ἐντολὴν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας καὶ δόμθουμον εὐχὴν τῶν ἀποτελούντων τὸ τμήμα τῆς Ἄγιάς συμπολιτῶν ἔλαχεν ἡ τιμὴ τῆς εἰσηγήσεως.

Β'. ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ. — ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΛΛΟΝΗ. — ΙΕΡΟΤΗΣ ΤΩΝ ΤΟΠΩΝ. — ΚΑΤΟΙΚΟΙ.

Ἀρχὴν τοῦ πανηγυρικοῦ τούτου τεύχους πρεπόντως ἔλαχεν ἡ πολυέρατος Ἐπαρχία Ἄγιάς, διότι ἐκ ταύτης ὠρμήθησαν οἱ Ἕλληνες τὸ πρῶτον.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη κατέχει τὸ ἀνατολικὸν τῆς Θεσσαλίας. Περιβρεχομένη ἐξ ἀνατολῶν ὑπὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῶν Βορείων Σποράδων, ἐκτεινομένη ἐπὶ τῶν ὄροσειρῶν τοῦ Πηλίου καὶ τῆς Ὀσσης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀρίστου Δωτίου πεδίου ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ Πηλίου τὴν περὶ κλητὸν Θετταλομαγνησίαν.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη μόνη τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ οὔσα ἐπιθαλάσσιος καὶ μεσόγειος, ὄρεινη καὶ πεδινὴ ἔχει εὐκρασίαν ἀέρων, ἀφθονίαν ὑδάτων, πεδία τερπνὰ καὶ πᾶμφορα, νομάς πλουσίας καὶ δάση βαθύσκια καὶ ποικίλα ἐκ δένδρων φιλύρας, ὄξυᾶς, ἐλάτης, πεύκης, καστανεῶν καὶ ἄλλων καρποφόρων δένδρων. Τὰ ὄρεινά καὶ παραλιακά αὐτῆς χωρία χρησιμεύουσι, παρ' ὄλην τὴν ἔλλειψιν συγκοινωνιῶν, ὡς θερινὴ διαμονὴ τῶν περὶ τὴν Λάρισαν οἰκούντων.

Οἱ κατὰ καιροὺς περιηγηθέντες τὴν χώραν ἡμέτεροι καὶ ξένοι ἀνακηρύττουσιν αὐτὴν τὸ ὠραιότερον εἰς φυσικὴν καλλονὴν μέρος τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Ὀσσα ὑψώνει τὴν πυραμιδοειδῆ αὐτῆς κορυφὴν (μ. 1954) διακρινομένη τῶν λοιπῶν ὄρέων καὶ ἀνθαμιλλωμένη πρὸς τὸν Ὀλυμπον, ἐξ οὗ ἐνεπνεύσθη ἡ δημώδης Μοῦσα τὸ γνωστὸν «Ὁ Ὀλυμπος κι' ὁ Κίσσαθος τὰ δυὸ βουνὰ μαλώνουν κλπ.».

Ἡ Ὀσσα ἐρμηνεύεται Θεά. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπαληθεύει ἡ θαυμασία ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἀποψὶς ἀπάσης τῆς Θεσσαλίας, τοῦ Ἁγίου Ὀρους, τῆς Χαλκιδικῆς μέχρι τῆς Θεσσαλονίκης. Αἱ μεσημβριναὶ κλιτύες αὐτῆς, ἐφ' ὧν τὰ χωρία Μαρμάριανη, Τζιούξιανη, Γερακάρη, Βαθύρεμα, Νερόμυλοι (πρῶην ἐκαλεῖτο Τουρκοχωρι), Μεταξοχωρι (πρῶην Ρέτσανι), Ἀνατολὴ (πρῶην Σελίτοανι), Μεγαλόθρυσσο (πρῶην Νιθόλιανι), Ἄγιά (πρῶην Ἀγυιά), Ἀθανάτη, Σωτηρίτσα (πρῶην Κάπιστα), κοσμοῦνται ἀπὸ δάση πυκνά, ρύακες δὲ πίπτοντες ἐκ τῶν βράχων προσδίδουσι ρωμαντικὴν θέαν. Πηγαὶ ἀναβλύζουσαι συχναί. Τὰ μεγαλεῖτερα δένδρα περιελλίσσονται ἀπὸ ἀναρριχώμενα φυτὰ κισσόν, ἀγριάμπελον καὶ ἄλλα καὶ ὑπὸ τὰ δένδρα κρίνα καὶ ἴα ποικίλα. Καὶ τὴν πανηγυριν ταύτην συμπληροῦσι τὰ ὠδικὰ πτηνά. Ὁ Ὀμηρος ἀποκαλεῖ τὴν Ὀσσαν Πολυθόταιον, ὃ δὲ Δικαίαρχος Ὀρος Πολυφάρμακον καὶ παντοδαπὰς ἔχον δυνάμεις, διὸ καὶ ἐξελέγη ὡς τόπος γεννήσεως τοῦ πατρὸς τῆς Ἰατρικῆς.

"Ενθα δὲ συμμίσγουσιν ἐπιχαρίτως (Ἡρόδοτ.) τὰς ὑπάρειας αὐτῶν ἢ Ὅσσα καὶ τὸ Πήλιον (Μαυροβοῦνι), κεῖται ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ἀγιάς τὸ παλαιὸν Δώτιον, μία ἀπὸ τὰς ὠραιότατας καὶ περιεργωτάτας πόλεις τῆς Θεσσαλίας, κατὰ τὸν Πουκεβίλ, ὅστις παρομοιάζει αὐτὴν ὡς κῆπον τῆς Ἑδέμ.

Ἡ γῆ ἔδωκεν εἰς τοὺς κατοίκους θησαυροὺς ἀρκοῦντας καὶ αἱ τέχναι ἐπέδωκαν εἰς αὐτούς.

Ἐδῶ εἴμεθα, ἀναφωνεῖ ὁ Λέανδρος, εἰς τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς τῶν πλείστων Ἑλληνικῶν Ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος, εἰς τὴν πατρίδα τῶν θεῶν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸ κλασσικὸν ἔδαφος τῆς ἱστορίας.

Ὅντως πλήρης ἀναμνήσεων ὁ τόπος οὗτος ἐπαληθεύων ὅπερ φέρει Ἀγιὸν ὄνομα.

Κατ' ἐξοχὴν ἐλατρεύετο ἐν Ἀγίᾳ ὁ Θεὸς τοῦ Φωτὸς καὶ προστάτης τῶν Ἀγιστῶν ὁ Ἀπόλλων. Ἐν τῷ Ἱερῷ νιπτῆρι τῆς Ἀγίας Τριάδος εὐρέθη βάθρον ἀγάλματος, ὅπερ ἤγειραν οἱ τεχνῖται Ἀπόλλωνι τῷ Ἀγυιεῖ. Ἐνταῦθα κατὰ περιόδους συνέτρεχον πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος τιμῶντες τὴν πρώτην κοιτίδα τοῦ γένους.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους ὁ τόπος οὗτος ἀποπνέει ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς.

Πᾶσα ἡ χώρα πλουτεῖ εἰς ἱεράς Μονὰς καὶ Ναοὺς κρύπτοντας κειμήλια Χριστιανικά. Τὴν πρὸς τὴν Ἀγίαν προσκυνητικὴν εὐλάβειαν συνεχίζουν οἱ Θεσσαλοὶ συνεργόμοιοι τὸν Σεπτέμβριον μετὰ τὴν συγκομιδὴν εἰς τιμὴν τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου τοῦ Νέου ἐκ Βερροίας ἐν πανηγύρει διατηροῦση τὸν ἀρχαιοπρεπῆ χαρακτῆρα, συνδυάζοντα τὴν πρὸς τὸ Θεῖον λατρείαν μετὰ ψυχαγωγικῶν ἀθλημάτων, συμποσίων καὶ ἀγορᾶς ἐμπορικῆς.

Ἡ Ἀγιά ὑπάγεται ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὸν Μητροπολίτην Δημητριάδος φέροντα τὸν τίτλον Δημητριάδος, Ἀγιάς καὶ Ζαγορᾶς.

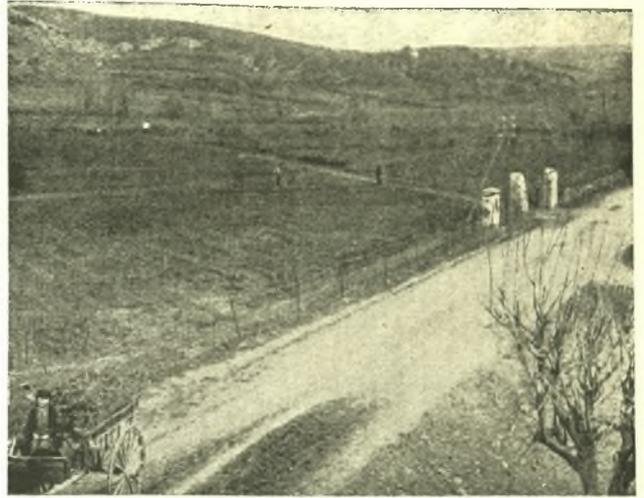
Συμφώνως πρὸς τὰ κεκανονισμένα οἱ κατὰ καιροὺς ἐπίσκοποι διέτριβον μῆνας τινὰς ἐν τῇ ἔδρᾳ Ἀγιάς, διὸ καὶ ἡ κοινότης ἔχει ἀνεγείρει ἐπὶ θέσεως περιόπτου μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομὴν καλουμένην Μητρόπολιν. Πρὸ αἰῶνος ἀπετέλει ἔδραν ἰδίας Ἐπισκοπῆς ἐδρευούσης ἄλλοτε ἐν Ἀγίᾳ καὶ ἄλλοτε ἐν Βεσσάνῃ.

Εἰς τινὰς τόπους τῆς γῆς, γράφει ὁ ἐξ Ἀμπελακίων Ἰωάννης Λεονάρδος, τόσον δυνατὸν κάμνει ἡ φύσις τὸν ἄνθρωπον, ὥστε καμμία μεταβολὴ τῆς τύχης δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐξαλείψῃ τὸν ἀρχέτυπον χαρακτῆρα του. Τοῦτο μάλιστα κατ' ἐξάρεσιν ἀπαντᾶται εἰς τοὺς βουνώδεις τόπους, ἐκεῖ ὅπου τὰ κρῦα νερὰ πηγάζουσι καὶ δὲν εἶναι ἔλλειψις τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.

Ἐδῶ εἶναι ὄλοι ζωηροὶ καὶ ἐνεργητικοὶ καὶ ἀνθίστανται εἰς κάθε κατάθλιψιν, ὥστε ὁ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν πατρίδα ζῆλος των καὶ ἀγάπη των γίνεται κυριεῦον πάθος.

Τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, ἡ γλῶσσα, αἱ προλήψεις, οἱ θρύλοι, καὶ ἐν γένει ἡ ψυχολογία καὶ ἡ φυσιολογία τῶν κατοίκων ἀποδεικνύουσι ὅτι συνεχίζουν τὸν βίον τῶν προγόνων.

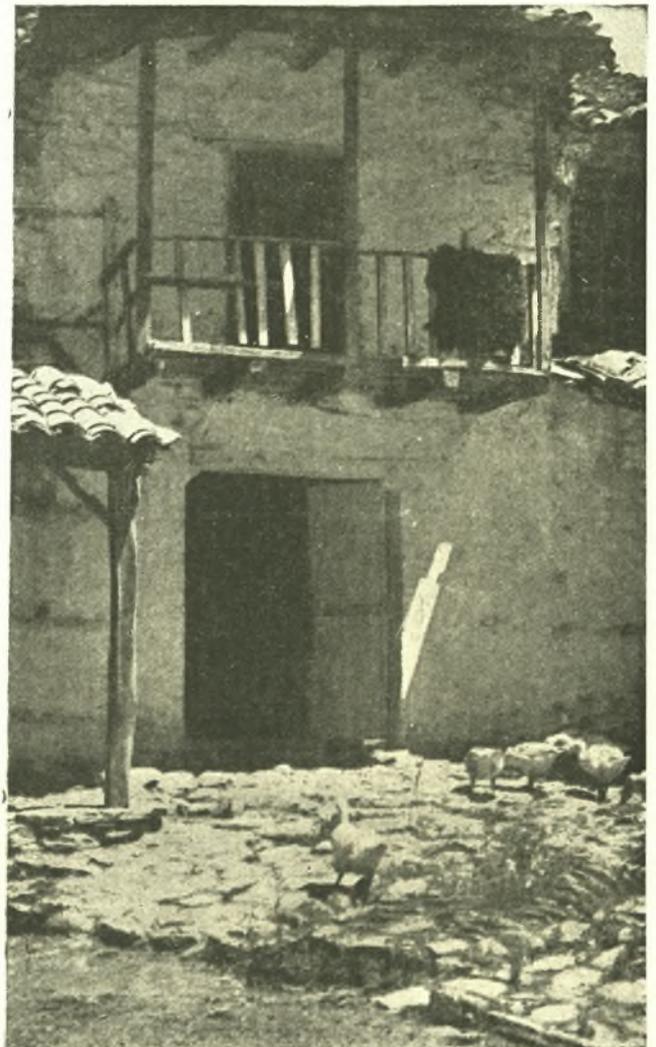
Καὶ αἱ μὲν ἀρχαῖαι πόλεις κατεστράφησαν ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν, ἀλλ' ἀνέθαλον εἰς τὰς χαράδρας τῶν ὀρέων νέοι συνοικισμοὶ ἐκ τῶν περισωθέντων κατοίκων καὶ τῶν προσφυγόντων πρὸς ἀσφάλειαν ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος Ἑλλήνων διωκομένων ἐκ πειρατείας καὶ τυραννίας (Γεωργιάδου Θεσσαλία ἔκδ. 1880). Τὸ αὐτὸ μαρτυρεῖ ἡ παράδοσις καὶ τὰ ἐπώνυμα πολλῶν οἰκογε-

Ἀγιά: Θέσις ἐνθα διεξήχθησαν συμπλοκαὶ κατὰ τὸ 1878

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑΙ - ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

Ἀγιά: Ἐνα γραφικώτατο παλαιὸ σπίτι χιονισμένο

Ἄθιναίτη: Μία ἀπὸ τὰς πιὸ γραφικωτέρας συνοικίας

ΑΠΟΨΕΙΣ - ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Ἄγιά: Βρύση εἰς τὸν κεντρικὸ δρόμο τῆς κωμοπόλεως

νειῶν, αἵτινες ἄλλαι μὲν ἐξ Ἀγρᾶφων, ἄλλαι ἐκ Μακεδονίας, ἐκ Νήσων, ἐξ Ἠπείρου μνημονεύουσιν ὅτι καταγονται. Ἐκ τῶν παρὰ τὴν θέσιν Ἀγιάννα ἐρειπίων Βυζαντινοῦ Ναοῦ συνάγεται ὅτι ἡ Ἀγιά ἔχει ἰδρυθῆ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Βυζαντινῶν, δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ὄνομα πόλιν Ἐμπορίου, κατ' ἄλλους Ἀγιά προήλθε κατὰ συγκοπὴν τῆς λέξεως Ἀγιά-να, ἔνθα παρατηροῦνται ἐρείπια παλαιοῦ συνοικισμού.

Τὰ πεδινὰ εἶχον καταλάβει οἱ Τοῦρκοι, ἐγκαταλείψαντες αὐτὰ ἅμα τῇ προσαρτήσῃ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐγκαταστάντων περιοίκων καὶ ὀλίγων προσφύγων ἐκ Βουλγαρίας, τελευταίως δὲ καὶ ἐκ Μ. Ἀσίας.

Ἡ φιλοπονία τῶν κατοίκων ἀναταποκρίνεται εἰς τὸ γόνιμον τοῦ ἐδάφους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τέχνας δὲν καθυστεροῦσιν.

Αἱ οἰκίαι αὐτῶν εἶναι καθάραι καὶ δένδρα κάρπιμα καὶ ἀνθῶνες περιβάλλουσιν αὐτάς. Αἱ γυναῖκες εἶναι βοηθοὶ τῶν συζύγων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν σηροτροφίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκάστη οἰκογένεια ἀσχολεῖται εἰς οἰκιακὴν βιομηχανίαν.

Ἄλλοτε ἤκμαζον, ὡς γνωστόν, τὰ νηματοουργεῖα ἐν συνεταρισμῷ μετὰ τῶν Ἀμπελακίων, ἀλλὰ ὡς προκύπτει ἐκ τῆς παρατιθεμένης ἐκθέσεως καὶ τὰ φυτιλιὰ καὶ οἱ ἀλατζάδες καὶ ἄλλα τὰ πρὸς οἰκιακὴν χρῆσιν ὑφάσματα καὶ φανέλλαι καὶ κουβέρται καὶ σκουτιὰ κατασκευάζονται. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν νέων χωρῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἐγκατεστάθησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἰδίως τῆς Μακεδονίας ἀσκούντες εὐδοκίμως τὰ ἐπαγγέλματα αὐτῶν καὶ διακρινόμενοι. Εἰς Ἀμερικὴν ἔχουν ἀπὸ ἐτῶν μεταναστεύσει περὶ τοὺς τριακοσίους ἐξ ὅλης τῆς ἐπαρχίας, οἵτινες προικίζουσι τὰ χωριά τῆς γεννήσεώς των διὰ σχολείων, κρηνῶν, ὁδῶν κλπ..

Τῷ 1890 ἐγένεν ἀπαρχὴ ἰδρύσεως Κυριακοῦ Σχολείου καὶ ἐγκαταστάσεως πνευματικοῦ ἐξ Ἀγίου Ὄρους πεφωτισμένου. Αἱ ψευδορκίαι, αἱ δίκαι καὶ αἱ ζωοκλοπαὶ περιστάλησαν σημαντικῶς. Ἄλλοτε αἱ περὶ τὰς κοινότητας Ἱεραὶ Μοναὶ εἶχον πνευματικούς, ζῶντας βίον ἀσκητικὸν καὶ ἐμπνέοντας ἐμπιστοσύνην καὶ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ὠδηγούμεθα εἰς τὸν ἐξομολογητὴν, ὅστις ὅταν ἤρχιζαν αἱ ἡμέραι τῶν νηστειῶν ἐγκαταλείπων τὸ Μοναστήριον διέμενεν εἰς τὸ ἐν τῷ συνοικισμῷ Μετόχιον δεχόμενος τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ὀδηγῶν αὐτοὺς πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ζωῆς.

Διὰ τοῦτο αἱ Μοναὶ καὶ οἱ Ναοὶ ἔχουσι προικισθῆ διὰ κληροδοτήσεων μετρητῶν καὶ ἀκινήτων.

Σήμερον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀγιάς οὐδεμία Μονὴ διατηρεῖται. Αἱ πλεῖσται διελύθησαν ἅμα τῇ προσαρτήσῃ. Πολλὰ δὲ ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων διετέθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους νόμους περὶ γεωργικῆς ἀποκαταστάσεως ὑπὲρ ἀκτημόνων καλλιεργητῶν.

Διετήρησαν μόνον αἱ κοινότητες τοὺς βοσκοτόπους καὶ τὰς δασώδεις ἐκτάσεις.

Γ'. ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

Ἡ ἐπαρχία Ἀγιάς ἀπετέλεσεν ἅμα τῇ προσαρτήσῃ ἔδραν ἰδίας ἐπαρχίας διαιρεθείσης εἰς τρεῖς Δήμους, Δωτίου, Κασθαναίας καὶ Εὐρυμενῶν, καταργηθεισῶν τῶν ἐπαρχιῶν ἀποτελεῖ τμήμα τοῦ Νομοῦ Λαρίσης. Τὰ πρὸς Βόλον προσκείμενα χωρία Κεραμίδιον καὶ Βένετον ὑπήχθησαν δικαστικῶς εἰς τὸν Βόλον ἐκτὸς τῆς Καρύτσας καὶ Τζάγεζι, ἅτινα ὑπάγονται εἰς Ραψάνην. Ἔχει ἔδραν Εἰρηνοδίκου, Ἐφόρου, Ταμείου καὶ Ἀστυνόμου, Ταχυ-

δρομείον καὶ Τηλεγραφείον. Δασαρχεῖον περιλαμβάνον τὰς Ἐπαρχίας Λαρίσης, Τυρνάθου καὶ Ἐλασσῶνος. Δενδροκομικὸν σταθμὸν ἀπὸ τοῦ 1915 μέχρι 1926 ἔχει λειτουργήσει καὶ δασονομικὴ σχολή. Διαλυθέντων τῶν δήμων ἡ Ἐπαρχία ὁλόκληρος ἀπήρτησεν εἴκοσι μίαν (21) Κοινότητα διεπομένης κατὰ τὸν γνωστὸν Νόμον.

Εἶναι μακρὸν τὸ νὰ ἐξιτορίσῃ τις τὴν αὐτοδιοίκησιν, ἧς ἀπελάμβανον αἱ Κοινότητες ἐπὶ Τουρκίας· τοῦτο θ' ἀποτελέσῃ θέμα ἰδίας πραγματείας. Ἀναμφισβήτητον εἶναι ὅτι ἐμειώθη ἡ αὐτοδιοίκησις μετὰ τὴν προσάρτησιν. Ὁ λαὸς δὲν μετέχει τῶν κοινῶν ὡς πρότερον συνεργόμενος εἰς ἐκκλησίας τοῦ Δήμου, αἵτινες ἐκαλοῦντο συνάξεις. Καὶ εἰς τὸ Μεσοχώρι ἢ εἰς τὸν Νάρθηκα ἐξέλεγε τοὺς προεστοὺς καὶ δημογέροντας, τοὺς εἰσπράκτορας τῶν φόρων, τοὺς ἀγροφύλακας, ὕδρονομεις, βοσκούς τῆς κοινῆς ἀγέλης, τὸν διαλαλητὴν.

Δ'. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Ἡ κατάσταση τῶν σχολείων κατὰ τὴν προσάρτησιν ἐνδείκνυται ἐν τῷ προσηρηθένῳ πίνακι ληφθέντι ἐκ τοῦ Ἀρχείου τοῦ Ἰωάννου Δάλλα. Τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα καὶ τὰ Παρθεναγωγεῖα ἰδίως τῆς Ἁγιάς συντηροῦντο ἐκ δωρεῶν τοῦ Ἀλαμάνου καὶ τῆς Ρετσάνης τοῦ Ἱεροθέου ἐπισκόπου Γαρδικίου. Μετὰ τὴν προσάρτησιν ἰδρύθη ἐν Ἁγιά νέα Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Μελά καὶ οἰκοδομικὸν κτίριον μεγαλοπρεπὲς ἐκ κοινοτικῶν χρημάτων καὶ δωρεᾶς τοῦ Κανάβα καὶ τοῦ Δημοσίου ἐσχάτως.

Οἱ ἀποφοιτῶντες ἐκ τοῦ ἐν Ἁγιά Ἑλληνικοῦ Σχολείου ἰδρυμένου ἐπὶ οἰκοδομῆς ἀξιολόγου κατὰ τὸ ἔτος 1876 ὑπὸ τῆς κοινότητος, ἐγένοντο εἰς τὴν Δευτέραν τάξιν τῶν ἐν Ἀθήναις Γυμνασίων δεκτοί. Πολλοὶ τῶν ἀποφοιτῶν τοῦ Σχολείου τούτου ἐδίδαξαν εἰς τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα τῶν περιχώρων τοῦ κάμπου καὶ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀκόμη.

Ἰκανὸς ἀριθμὸς προυχόντων Ἁγιάς καὶ τῶν περιχώρων εἶχον ἀποφοιτήσει ἐκ τοῦ σχολείου τούτου. Ἰατροὶ κατὰ τὴν προσάρτησιν ἦσαν μόνον δύο. Δικηγόροι δὲν εἶχον λόγον ὑπάρξεως. Ἐν Λαρίσῃ διεκρίθη ὁ Κωνσταντῖνος Παπαγιαννόπουλος ἀπόφοιτος τῆς σχολῆς τῆς Γενοῦης, ὅστις πολλαχῶς ἐπροστάτευσε τὰ κοινὰ ἀφιλοκερδῶς. Οὗτος εἶχε διορισθῆ Ἑρμηνεὺς μετὰ τὴν προσάρτησιν, πλὴν προῶρως ἀπέθανεν. Ἄμα τῇ ἀπελευθερώσει πολλοὶ ἐκ τῶν ἐν Ἁγιά καὶ περιχώροις ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἱατρικὴν καὶ νομικὴν.

Δημοτικὴ Ἐκπαίδευσις. Ἡ ἡμέρα τῆς ἀπελευθερώσεως εὐρίσκει ἰδρυμένα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ 3 σχολεῖα, στεγαζόμενα εἰς παλαιὰ διδακτήρια ἀνά μίαν ἔχοντα αἴθουσας παραδόσεως καὶ ἀνά ἓνα διδάσκαλον πλὴν τῆς τοῦ Ἁγιάς ἐν ᾧ ὑπηρετοῦσιν ἔστιν ὅτε καὶ 1—2 βοηθοὶ τοῦ Διδασκάλου.

Εὐρύτατον λοιπὸν στάδιον διανοίγεται πρὸ τῆς ἐλευθερωτρίας Πατρίδος, ἣτις καὶ δράττεται τῆς εὐκαιρίας μετ' ἐνθέου ζήλου ἀποτελέσματα, τοῦ ὁποίου εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

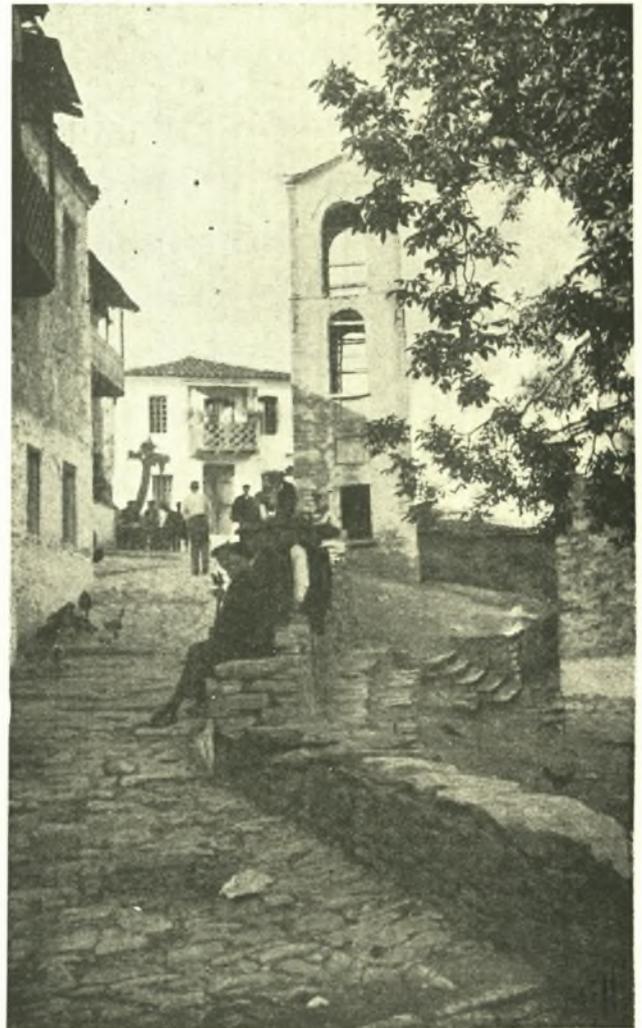
1. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἀπελευθερώσεως 1881 - 1882 ἰδρύθησαν 6 σχολεῖα ἐν ἰσαριθμοῖς χωρίοις (Ἀθανάτη, Μεταξοχώρι, Ποταμιά, Κουκουράθα, Σκήτη καὶ Βουλγαρινή), ἐπηκολούθησε δὲ ἡ βαθμιαία ἰδρυσις καὶ ἄλλων, καὶ οὕτω σήμερον ἀριθμοῦνται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ 22 σχολεῖα (31 πρὸ τῆς συγχωνεύσεως εἰς μικτά).

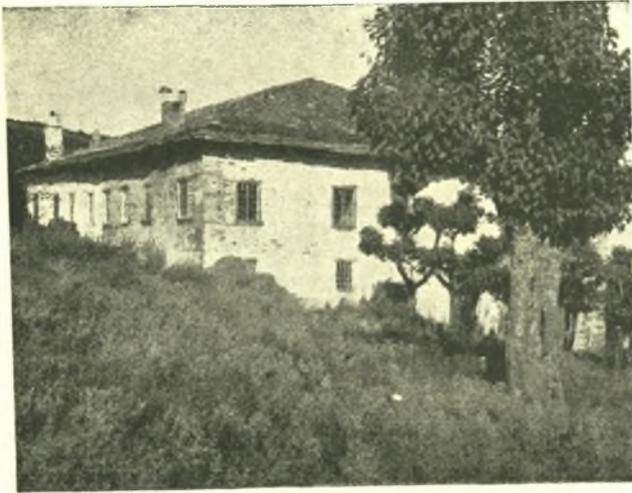

Ἁγιά : Ἀπὸ τὰ ἐξαφανιζόμενα παλαιὰ ἰδιόρρυθμα σπίτια

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ - ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ἀθανάτη: Ξεκούρασμα χωρικῶν στὸν κεντρικὸ δρόμο

Ἄθανάτη: Τὸ παλαιότερο κουκουλοπαραγωγικὸ σπίτι

ΠΑΛΑΙΑ ΣΠΙΤΙΑ - ΕΡΓΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ

Ἄθανάτη: Μία χαρακτηριστικὴ βρύση σκεπασμένη

Τὰ σχολεῖα ταῦτα κατανέμονται ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διδασκάλων εἰς :

α) Ἐξατάξιον 1 (Ἄγιᾶς). β) Τριτάξια 4 (Ἄθανάτης, Ἀνατολῆς, Σκλήθρου, Καρύσης). γ) Διτάξια 5 (Μεταξοχωρίου, Μεγαλοβρύσου, Δογάνης, Σκήτης καὶ Βουλγαρινῆς). δ) Μονοτάξια 12 (Νερομύλων, Ἀετολόφου, Καστρίου, Καλαμακίου, Κουκουράθας, Κερμελί, Ποταμιᾶς, Σωτηρίτσας, Μαρμαριάννης, Τζουξάνης, Γερακαρίου καὶ Στομίου).

2. Τὸ Διδακτικὸν προσωπικὸν ἀνήλθεν διὰ τῆς ἰδρύσεως καὶ προαγωγῆς τῶν ἄνω σχολείων εἰς 40 Διδασκάλους, πάντας — πλὴν ἑνὸς — ἀποφοίτους τοῦ Διδασκαλείου καὶ τρεῖς μετεκπαιδευθέντας Πανεπιστημιακῶς ἢ Γεωργικῶς.

3. Ὁ χρόνος τῆς ἐν τῷ σχολείῳ φοιτήσεως ἠυξήθη εἰς 6 ἔτη.

4. Ὁ κύκλος τῶν μαθημάτων ἠυρύνθη καὶ κατ' ἀριθμὸν μαθημάτων καὶ κατὰ τὴν ἕκτασιν ἐκάστου μαθήματος.

5. Ἡ φοίτησις ἐγένετο ὑποχρεωτικὴ.

6. Ἰδρύθησαν 10 σχολικοὶ κήποι ἐν ἰσαριθμοῖς σχολείοις.

7. Ἐνετέθησαν αἱ βάσεις ἰδρύσεως βιβλιοθηκῶν εἰς πάντα τὰ σχολεῖα.

8. Ἐβελτιώθη ἡ διδακτηρικὴ κατάστασις (ἀνωκοδομήθησαν ἐκ θεμελείων 5 διδακτήρια — διατελοῦσιν ὑπὸ ἀνέγερσιν 2 — ἀνακαινίσθησαν 2, ἐπεσκευάσθησαν οὕτως ὥστε νὰ ἀνταποκρίνονται ὅπωςδῆποτε εἰς τὸν σκοπὸν τῶν 7. Ὡστε παραμένουσιν εἰσέτι ἀνεπαρκῆ καὶ ἀκατάλληλα μόνον 5).

Ἄν εἰς τὰ ἀνωτέρω προσθέσωμεν τὸν ἀπὸ 4 περίπου δεκαετηρίδων λειτουργοῦντα θεσμὸν τῶν Ἐπιθεωρητῶν καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς Ἐποπτικῶν Συμβουλίων, ἀπόρροια τοῦ ὁποῦ ὑπῆρξεν ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν διδασκάλων ἀπὸ τῶν ὀνύχων τῆς πολιτικῆς καὶ ἡ ἀπόδοσις αὐτῶν εἰς τὸ σχολεῖον, ἔχομεν πλήρη — ὅσον ἐπιτρέπουσι τὰ στενὰ ὄρη τοῦ Λευκώματος — τὴν εἰκόνα τῶν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπιτελεσθέντων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἄγιᾶς κατὰ τὴν 50ετίαν.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν τῶν μέτρων τούτων ἐμφανῆ εἰς πάντα παρατηρητὴν εἶναι.

α'.) Αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν εἰς τὸ 10πλάσιον περίπου.

β'.) Ἀνύψωσις τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῆς δλότητος τοῦ λαοῦ, εἰς βαθμίδα ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὴν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐλευθερίας μας.

Ε'. ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Ἐκ παραδόσεως πληροφοροῦμεθα ὅτι πρὸ τοῦ 1854 τὸ ἐμπόριον διεξήγετο μεταξὺ Ἄγιᾶς - Ἀμπελακίων - Βιέννης μὲ τὰ κόκκινα βαμβακερὰ νήματα εἰς μεγάλην κλίμακα, καθ' ἣν ἐποχὴν ἤκμαζε ὁ Οἶκος Ἀλεξίου Ἀλεξάκη ἢ Ἀλεξούλη, ὅστις διεξήγαγε τὸ ἐμπόριον τοῦτο, ἀλλὰ κατόπιν τίς οἶδε, ποῖαι δυσμενεῖς συνθήκαι ἐπικολούθησαν καὶ ἐσταμάτησεν ἡ βιομηχανία αὐτὴ καὶ τὸ ἐμπόριον τοῦτο.

Κατὰ τὸ 1863 ἤρξατο πάλιν τὸ ἐμπόριον νὰ διεξάγῃται μὲ τὸ σταγονόμετρον, ἡ ἐξαγωγή βαμβακερῶν νημάτων λευκῶν, τὰ ὁποῖα κατεσκευάζον διὰ χειροκινήτων ἀργαλιῶν μὲ ἀνεμοδοῦρες καὶ τσικρίκες εἰς τὸ χωριὸν Σελίτσανη, τὸ ὁποῖον μετέφερον αἱ γυναῖκες ἐπὶ

της πλάτης των εις την αγοράν Ρετσάνης και 'Αγιάς, όπόθεν ηγόραζον τὸ βαμβάκι ἀπὸ τὸ ἐν 'Αγιᾷ σχηματιζόμενον τμήμα Βαμβακοπάζαρον, όπου ἐπώλουν τότε οἱ γεωργοὶ τὸ βαμβάκι των, διότι τότε ἤρξατο ἡ βαμβακοκαλλιέργεια νὰ ἀκμάζη. Τὰ νήματα ταῦτα ἠγόραζον ἐντόπιοι μικρέμποροι καὶ τὰ μετέφερον διὰ τῶν ζῶων των εις διαφόρους ἀγοράς ὡς Λάρισαν, Καρδίτσαν, ὑπὸ δυσμενεστάτας συνθήκας καὶ ὑπέφερον πολὺ ἐλλείψει συγκοινωνίας καὶ ἀσφαλείας λόγω τῆς Τουρκοκρατουμένης Θεσσαλίας.

Αὐξηθείσης σὺν τῷ χρόνῳ τῆς βαμβακοκαλλιέργειας παρήγαγον οἱ γεωργοὶ μεγάλην ποσότητα βάμβακος, ὅποτε ἰδόντες τὴν πρόοδον τῆς παραγωγῆς τοῦ βάμβακος ἐσκέφθησαν τινὲς τῶν ἐντοπίων ἐμπόρων τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ προϊόντος τούτου, ὅποτε πρῶτος ὁ Οἶκος Εὐθυμίου Βατζιά μετέφερε καὶ ἐγκατέστησε χειροκίνητον ἐκκοκιστικὴν μηχανὴν εἰς Ρετσάνην μετὰ τοῦ συνεταιρίου του Νικ. Καρδάρου δι' ὧν ἐξήγαγε τὸ βαμβάκι ἐκ μαχλήτος, τὸ ὁποῖον ἐπώλουν εἰς Βόλον καὶ ἀλλαχοῦ.

Τοιαύτην μηχανὴν ἐγκατέστησαν καὶ εἰς 'Αγιᾷ οἱ 'Αδελφοὶ Περικλῆ Κλεάνθη καὶ Γεωργάκη 'Αλεξούλη.

Τὸ ἐμπόριον τοῦτο τοῦ βάμβακος διεξήγετο πυρετωδῶς εἰς μεγάλην κλίμακα, διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ὁποίου πλείστα χεῖρες ἐργατῶν καὶ ἐργατριῶν ἐχρησιμοποιοῦντο.

Μετὰ τινὰ χρόνον ὅμως τὸ ἐμπόριον τοῦτο, τίς οἶδε ὑπὸ ποίας δυσμενεῖς συνθήκας, ἐξέλιπε ἐντελῶς, καταργηθείσης ἐντελῶς τῆς βαμβακοκαλλιέργειας καὶ κατὰ συνέπειαν οἱ γεωργοὶ ἐστράφησαν εἰς ἄλλα εἶδη προσοδοφόρα καλλιέργειας.

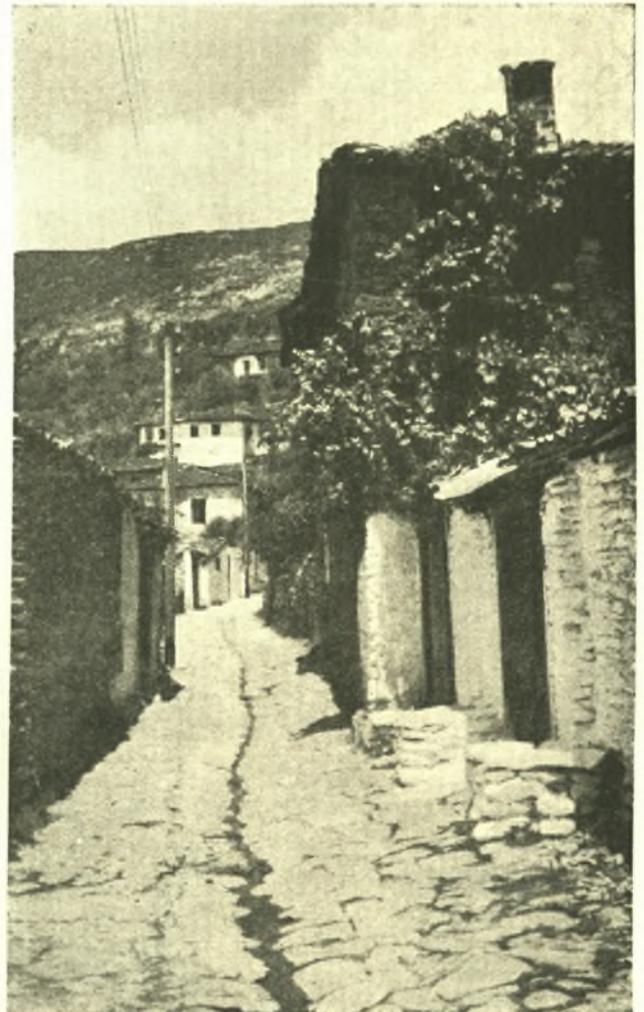
Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἤρξατο καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν κουκουλιῶν μὲ τὸ σταγονόμετρον καὶ εἰς μικρὰν κλίμακα, διότι ἡ παραγωγή τούτων ἦτο πολὺ μικρά, καθ' ὅσον ἡ σηροτροφία ἦτο τότε εἰς τὰ σπάργανα, καὶ πρῶτοι ἔμποροι τῶν κουκουλιῶν ὑπῆρχον οἱ ἐκ Βόλου ὁ Οἶκος Γεωργ. Καρτάλη καὶ 'Αδελφοὶ Νικ. καὶ 'Απόστολος Κοκωσλῆ διὰ τῶν ἐν 'Αγιᾷ μεσιτῶν Δημ. Ν. 'Ηρακλείδου ἐπιλεγομένου Σιρμακέζη καὶ τοῦ ἐν Ρετσάνῃ Εὐθυμίου Βατζιά, καὶ ἐπειδὴ τότε ἡ ἀξία αὐτοῦ τοῦ προϊόντος τῶν κουκουλιῶν ἦτο πολὺ καλὴ, περὶ τὴν μίαν λίβραν κατ' ὄκᾶν, ἐπεδόθησαν οἱ κάτοικοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν μωρεῶν καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς σκωληκοτροφίας καὶ εἰς τὴν ἐξεύρεσιν καλοῦ σπόρου, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπῆρχον διάφορα εἶδη σπόρων οἱ ὁποῖοι παρήγαγον κίτρινα καὶ παρδαλᾶ (κροαζέ) δηλ. ἄσπρα καὶ κίτρινα, οὐχὶ ὅμως εἰς καλὴν ποιότητα καὶ ὁ καλλίτερος σπόρος ἦτο ἐκ Καρδίτσης (Καρδιτσιώτικος λεγόμενος), ὅστις παρήγαγε πολὺ καλὴν ποιότητα κουκουλιῶν, ὁμοιόμορφον ζωναρωτόν, ἀλλὰ μετὰ τινὰ χρόνον ἐξέλιπε ὁ σπόρος οὗτος καὶ ἔσπευσαν οἱ τότε ἐνδιαφερόμενοι ἔμποροι νὰ φέρουν διάφορα εἶδη σπόρων πρασίνων κουκουλιῶν καὶ ἐξ 'Ιαπωνίας, ἀλλ' ἡ ἀπόδοσις τοῦ σπόρου τούτου ἦτο μικρά. Κατὰ τὸ ἔτος 1883 εἰσήχθησαν ἐκ Προύσης κυτία περιέχοντα σπόρον μικροσκοπημένον, ὅστις ἔκτοτε ἐπεκράτησε ἀνελθούσης τῆς παραγωγῆς τῷ 1883 εἰς 25.000 ὄκ. ξηρὰ κουκούλια. Τότε καὶ ὁ Δῆμος ἔστειλε ὑποτρόφους εἰς τὴν Γεωργικὴν Σχολὴν 'Αἰδινίου, οὓς ἐμμύθησαν καὶ ἰδιῶται, ὥστε σήμερον ἡ παραγωγή ἀνήλθεν εἰς 50.000 ὄκάδας ξηρὰ κουκούλια ἐξαγόμενα διὰ Βόλου εἰς Μασσαλίαν. Πρὸ εἰκοσαετίας ἐπήχθη συνεταιρισμὸς συγκεντρώσας τὸ ἑβδομον τῆς παραγωγῆς πρὸς ἄμεσον ἐξαγωγὴν εἰς Μιλάνον, ἀλλ'

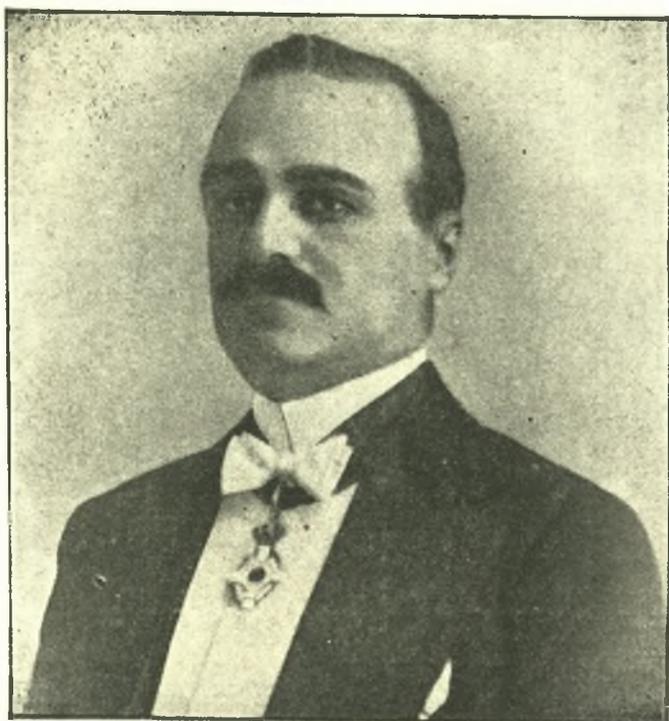

'Αγιά: Λιθινὴ γέφυρα εἰς τὴν εἴσοδον τῆς κωμοπόλεως

ΕΡΓΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - ΑΠΟΨΕΙΣ

'Αγιά: Ἡ πιὸ γραφικώτερα συνοικία τῆς κωμοπόλεως

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Υιός του άλλοτε Δημάρχου Κασθανάιας τής 'Επαρχίας 'Αγιάς Δημητρίου 'Αναστασιάδου, γεννηθείς τό έτος 1878 έν 'Αμισώ του Πόντου. 'Αναμιχθείς είς τήν πολιτικήν και οικονομικήν ζώήν τής χώρας διετέλεσε πρόεδρος του 'Εμπορικού Συλλόγου και του 'Εμπορικού και Βιομηχανικού 'Επιμελητηρίου 'Αθηνών. 'Εξελέγη Βουλευτής τής 'Επαρχίας 'Αγιάς και 'Αττικοβοιωτίας, είτα εξέλέγη τιμής ένεκεν Γερουσιαστής άριστίνοην.

Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Υιός του έκ Κεραμιδίου Γιαννάκη — 'Αναγνώστου. 'Εξήσκησε τό έμπόριον έν Κων/πόλει και είς πόλεις του Εδέ. Πόντου. Διετέλεσε Δήμαρχος Κασθανάιας μετά τήν άπελευθέρωσιν τής Θεσσαλίας 1883-1891 και 1899-1913, ένδιαφερθείς διά τήν πρόοδον.

ΕΥΘ. ΒΑΤΖΙΑΣ

'Εκ Ρετσάνης τής 'Αγιάς. 'Εξελέγη βουλευτής έν τή 'Επαρχία 'Αγιάς, ένδιαφερθείς διά τά κοινά τής 'Επαρχίας. Διά τας υπερόχους άς προσέφερεν είς τήν πατρίδα ύπηρεσίας του έπαρσημοφορήθη μέ τόν Σταυρόν του Σωτήρος. 'Απεβίωσεν 98 έτών.

ΛΕΩΝ ΜΕΛΑΣ

Γόνος τής μεγάλης και ιστορικής οικογενείας των Μελάδων, έγεννήθη έν 'Αθήναις τώ 1871. 'Αδελφός του Παύλου Μελά και υιός του Μιχ. Μελά, ό οποίος διετέλεσε Δήμαρχος 'Αθηναίων. 'Εξελέγη βουλευτής έν τή 'Επαρχία 'Αγιάς. 'Απεβίωσε τό έτος 1905.

άπέτυχεν ή επιχείρησις αύτη. 'Εντεϋθεν οί υιοί 'Αδελφών Βατζιά έγκατέστησαν γραφεία έξαγωγής έγχωρίων προϊόντων είς 'Αγιάν, Λάρισαν και Θεσσαλονίκην και ίδρυσαν Μεταξουργείον έν Λαρίση έπεξεργαζόμενον τά κουκούλια 'Αγιάς. 'Αλλά κακή μοίρα τό εργοστάσιον τουτο άπετεφρώθη τυχαίως και ούτω τό κύριον τουτο προϊόν έξάγεται δι' έμπόρων.

ΣΤ'. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

'Η βιομηχανία τής 'Επαρχίας 'Αγιάς συμβαδίζει μέ τό έμπόριον. 'Από του 1854 ύπήρχον εργοστάσια βαφικής είς τά κόκκινα βαμβακερά νήματα και είς ταύτην έπρωτοστατουσεν ό Οίκος 'Αλεξίου 'Αλεξούλη είς μεγάλην κλίμακα μετά των 'Αμπελακίων και άπεστέλλοντο τότε τά βαμβακερά κόκκινα νήματα είς Βιέννην, άλλα κατόπιν, τίς οΐδε υπό ποίας δυσμενείς συνθήκας, εξέλιπεν ή βιομηχανία αύτη. 'Επίσης ύπήρχον κατόπιν και 3 Βαφεία γαλάζια μέ λουλάκι, είς 'Αγιάν 2 και 1 είς Σελίτσανη. Κατόπιν ήσυχολούντο ιδίως είς Ρετσάνη πολλοί ύφαντουργοί διά χειροκινήτων άργαλιών είς βαμβακερά πανιά και άλατζάδες και είς Σελίτσανη ώς και είς τά έκ μετάξης τοιαύτα έπιλεγόμενα ήμιμέταξα φυτήλια, τά όποια έπώλουν οί ίδιοι ύφαντουργοί είς τας άγοράς Λαρίσης, Καρδίτσης και 'Αλμυρού όπου έφόρουν ταύτα, ή δέ μέταξα εξήγето από τά έντόπια μαντάνια λεγόμενα, τά όποια δυστυχώς πάντα εξέλιπον πρό πολλών έτών.

'Υπήρχον και σαμόμυλοι είς διάφορα χωρία τής 'Αγιάς και ιδίως είς τό Τουρκοχώρι ύπήρχον τότε σαμόμυλοι, δι' ών εξήγето τό σαμόλαδον, τό όποιον κατηναλίσκετο είς τόν τόπον, διότι δέν ύπήρχε τότε έλαιόλαδον, και είς τήν τροφήν έχρησίμευε και ώς φωτιστική ύλη, διότι δέν ύπήρχε τότε τό πετρέλαιον. Κατόπιν εξελισσομένης τής κοινωνίας και προϊόντος του χρόνου έφωτίζοντο μέ τό οινόπνευμα και πετρέλαιον.

'Υπάρχει και έν εργοστάσιον βυρσοδεφείας του Χρ. Κασίδα, επίσης ύπάρχουν τρία 'Υφαντουργεία και Λαυαριστήριον ήλεκτροκίνητον του Γεωργ. Ρέπου και 'Εργοστάσιον ήλεκτροφωτισμού και άλευρομόλου ήλεκτροκινήτου τής έταιρείας Δανηλούλη και 'Αλ. Τουτούζη. 'Επίσης ύπάρχει και εργοστάσιον ξυλείας κινούμενον δι' άκαθάρτου πετρελαίου και άτμομηχανής του Σταύρου Σταματοπούλου, επίσης ύπάρχουν και 8-15 σποροπαγωγεία των κ. κ. Γεωργ. Καλλίτση, 'Ιωάν. Κασίδα, Κωνστ. Καρδάρα, Γεωργ. Σαρουφάπη, 'Αθαν. Τζιμέρο, 'Αθαν. Χατζούλη, Γρηγ. Γώγου, Κ. Παρίση Σταύρου Σέτα, Νικ. Βαγινά, 'Αντ. Παπαθανασίου, Νικ. Οικονόμου και Εύθυμίας Ζ. 'Ισαμάκη, οί όποιοι άμιλλώμενοι διά τήν καλήν ποιότητα αυτών μεγάλως ευηργέτησαν τους σηροτρόφους διά τής βιομηχανίας αυτης και εξησφάλισαν ούτω τήν έτησίαν παραγωγήν των κουκουλιών.

'Η βιοτεχνία των δασικών προϊόντων, ως ξυλεία καρροποιίας, καθεκλοποιίας και άνθρακοποιίας, είς μεγάλην ποσότητα 'Ασβεστοποιία, 2 εργοστάσια Κεραμοποιίας και Πλινθοποιίας, 3 εργοστάσια 'Αγγειοπλαστεία.

Ζ'. ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΑ

'Η μεταξύ 'Οσσης και Μαυροβουνίου λεκάνη έθεωρήθη έκπαλαι ώς τά μάλιστα ευνοούσα τήν ανάπτυξιν του κλάδου τουτου τής Γεωργίας, δι' ό και από παλαιοτάτων χρόνων εισήχθη έν αυτῇ ή έκτροφή του μεταξο-

σκώληκος. Ἡ σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἀνάπτυξις τῆς ἐξαχθεῖσα μέχρι τῆς ἐκτοπίσεως πάσης ἄλλης σχεδὸν καλλιεργείας, οὕτως ὥστε τὸ κουκοῦλι ν' ἀποβῆ τὸ κυριώτατον ἂν μὴ τὸ μόνον εἰσόδημα τοῦ τόπου, μαρτυρεῖ ὅτι αὕτη ἐξειλίχθη ὑπὸ συνθήκας εὐνοϊκωτάτας.

Πόσον χρόνον διήρκεσαν αἱ τοιαῦται συνθήκαι δὲν εἶναι γνωστὸν, εἶναι ὅμως ἐκτὸς ἀμφισβήτησεως ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀπελευθερώσεως ἢ σηροτροφία ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μας δὲν εὐρίσκεται πλέον εἰς τὴν προτέραν τῆς ἀκμῆν, διότι τὸ ἕτερον τῶν σκελῶν τῆς χωλαίνει. Ἡ ἐπιτυχία τῶν ἐκτροφῶν εἶναι προβληματικὴ καὶ κατὰ συνέπειαν ἢ παραγωγή τῶν κουκουλιῶν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἐκτρεφομένους μεταξοσκώληκας μετριωτάτη. Ἡ μεγάλη ζήτησις τοῦ προϊόντος ἤγαγε, φαίνεται, τοὺς ἐκτροφεῖς — ἀμοίρους τῶν συνθηκῶν ὑγιεινῆς καὶ τῆς καλῆς ἐν γένει ἐκτροφῆς — εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκτρεφομένων μεταξοσκωλήκων ἄνευ τῆς ἀναλόγου αὐξήσεως τῶν σκωληκοτροφείων των. Συνέπεια τῆς τοιαύτης ἐκτροφῆς ἦτο ἡ ἐμφάνισις τῶν ἀσθeneϊῶν τῶν μεταξοσκωλήκων καὶ ἰδίᾳ τῆς πιπερίνης, αἵτινες κατέστησαν μετριωτάτην τὴν παραγωγὴν.

Εὐτυχῶς τὸ ἕτερον τῶν σκελῶν — ἡ τιμὴ τοῦ προϊόντος — εὐρωστεῖ καὶ στηρίζει τὴν σηροτροφίαν. Ἡ μέση τιμὴ τῶν 12 - 13 δραχμῶν (½ λίρας) κατ' ὄκᾳν καλύπτει τὰς δαπάνας καὶ ἀφίνει περιθώριον λογικοῦ κέρδους.

Ἡ προσοχῆ, ὅθεν, τοῦ τόπου ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει καὶ τῇ ἀνανησίῃ του στρέφεται πρὸς τὸ νοσοῦν σκέλος. Ὁ Δῆμος Δωτίου ἀποστέλλει 2 νέους πρὸς ἐπιστημονικὴν γνῶσιν τῆς σηροτροφίας ἐν γένει καὶ τὴν κατὰ τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα τοῦ Παστέρ ἐπιμέλειαν τῶν πρὸς ἀναπαραγωγὴν κουκουλοσπόρων, τούτους ἀκολουθοῦν καὶ ἄλλοι δι' ἰδίων ἐξόδων, καὶ οὕτω σήμερον ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ 20 περίπου μεταξοπαραγωγοί.

Οἱ καρποὶ τῆς τοιαύτης προσπάθειας εἶναι πλούσιοι καὶ δὲν θὰ βραδύνουν ν' ἀναφανοῦν. Οἱ ξένοι κουκουλόσποροι ἐκτοπίζονται ὡς κατώτεροι τῶν ἐντοπίων, αἱ μέθοδοι τῆς καλῆς ἐν γένει ἐκτροφῆς καθίστανται γνωσταὶ εἰς τοὺς σηροτρόφους, τὸ ποσὸν τῶν ἐκτρεφομένων κουκουλοσπόρων ἐλαττοῦται εἰς τὸ ¼ περίπου, ἐν ᾧ ἀντιθέτως ἡ παραγωγή τοῦ προϊόντος αὐξάνει, ἀκολουθοῦσα κλίμακα ἀντιστρόφως ἀνάλογον πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ ἐκτρεφομένου κουκουλοσπόρου. Τὸ περιβάλλον ἐξυγιαίνεται, ἀνανεώσεις, ἐπιλογαὶ ἐφαρμίζονται.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὰς προσπάθειας τοῦ τόπου ἔρχεται συνεπικουρον τὸ κράτος. Ὁ ἔλεγχος τῶν κουκουλοσπόρων, αἱ πρὸς τοὺς σηροτρόφους ἐντυποὶ ὁδηγίαι, τὸ ψυγεῖον, ἡ εἰσαγωγή ξένων σπόρων, αἱ διασταυρώσεις, ἡ εἰσαγωγή ξένων μωρεοδένδρων κλπ. προωθοῦσιν ἔτι μᾶλλον τὴν ἐπιτευχθεῖσαν πρόοδον.

Οὕτω πλὴν τῶν διὰ τὸ ἐσωτερικὸν προοριζόμενον 10.000 κυτίων παράγονται ἐν τῇ περιφερείᾳ καὶ 30.000 κυτία διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως λοιπὸν ταύτης ἡ ἐπιτυχία καὶ ἡ πρόοδος εἶναι μεγίστη καὶ ἀναμφισβήτητος. Δυστυχῶς καθ' ὃν χρόνον συντελεῖτο ἡ πρόοδος αὕτη, ὑπέστησαν ἀσυνήθη κλονισμὸν αἱ τιμαί. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1916 αὐταὶ εἶχον κατέλθει εἰς δραχμάς χρυσᾶς 8 1)3 τῆς λίρας κατὰ μέσον ὄρον, μὴ καλυπτούσας τὸ κόστος. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς τοιαύτης πτώσεως ἦτο νὰ βουτηχθῆ κυριολεκτικῶς ἡ ἐπαρχία εἰς τὸ χρέος. Κατὰ τὰ πολεμικὰ ἔτη οἱ σηροτρόφοι λόγῳ τοῦ ἀποκλεισμοῦ ὑφίστανται τὴν ὑπὸ τῶν ὀλίγων τότε Ἑλλήνων μεταξοβιομηχανῶν ἐκ-

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ

Ἐξ Ἀγιάς τῆς Θεσσαλίας. Διετέλεσεν ἀνώτερος οικονομικὸς ὑπάλληλος. Ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν πολιτικὴν τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1920 ἐξελέγη κατ' ἐπανάληψιν Βουλευτὴς τῆς Ἐπαρχίας Ἀγιάς καὶ τοῦ νομοῦ Λαρίσης. Διετέλεσεν Ὑπουργὸς καὶ συνέτεινε τὰ μέγιστα διὰ τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν τῆς Ἐπαρχίας Ἀγιάς. Ἠγωνίσθη διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συνεταιριστικοῦ πνεύματος. Ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐταιρείας, διατελέσας Διοικ. Σύμβουλος.

Α. ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ

Ἐξ Ἀγιάς τῆς Θεσσαλίας. Πατὴρ τοῦ βουλευτοῦ. Ἐκ τῶν συνετελεσάντων εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος του, λαθῶν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1878. Μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας διετέλεσεν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν Δήμαρχος καὶ Πρόεδρος τῆς Κοινοῦτης.

ΣΤΕΡΓ. ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ J

Ἐγεννήθη ἐν Δέντισκῳ Ἡπείρου τῷ 1843. Ἐσπούδασε νομικὰ ἐν Ἀθῆναις καὶ Κων)πόλει. Ἐξελέγη Δήμαρχος Δωτίου καὶ βουλευτὴς τῆς Ἐπαρχίας Ἀγιάς κατὰ τὸ 1903. Ἐπαρσημοφορήθη διὰ τοῦ Ἀργυροῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος. Ἀπεβίωσε τῷ 1915.

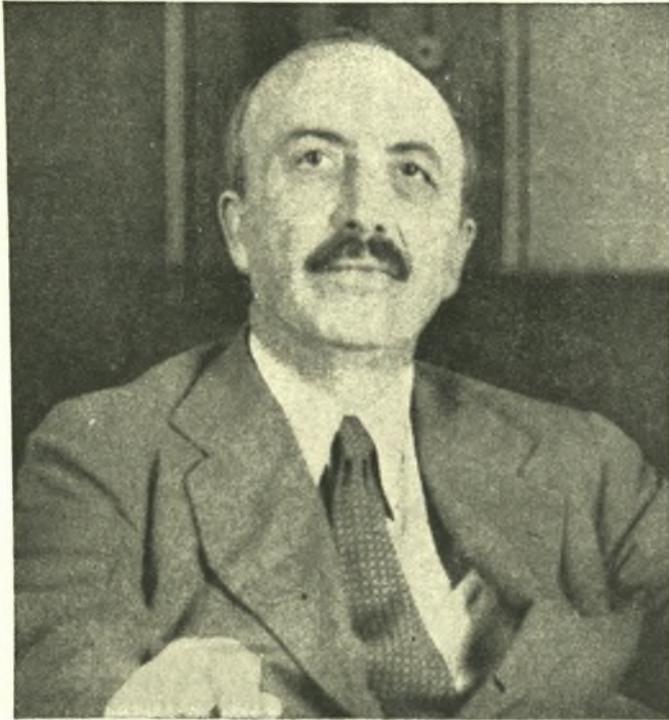

ΓΕΩΡΓ. ΓΚΑΝΙΑΣ

Ἐγεννήθη ἐν Ἀγιᾷ τῷ 1859. Ἐσπούδασε νομικὰ καὶ ἦτο ἐκ τῶν ἐγκρίτων δικηγόρων. Ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξελέγη Βουλευτὴς Ἀγιάς τῷ 1920. Συνέδραμε πολλὰχῶς τοὺς Θεσσαλικούς ἀγῶνας καὶ τὸ κοινὸν Θεσσαλῶν. Ἀπεβίωσε 1932.

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑΙ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΙ
Ε Π Α Ρ Χ Ι Α Α Γ Ι Α Σ

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ΣΛΙΜΑΝ

Υιός του Γερμανού αρχαιολόγου και φιλέλληνας Έρρικού Σλίμαν. Διετέλεσε Πρεσβευτής της Ελλάδος εν Ουάσιγκτων της Αμερικής. Αναμειχθείς εις την πολιτικήν ζωήν της χώρας, εξελέγη επί σειράν ετών Βουλευτής της Επαρχίας Αγιάς, ενδιαφερθείς τα μέγιστα διά τα κοινά της Επαρχίας. Επί Κυβερνήσεως Κονδύλη διετέλεσε Διοικητής Ηπείρου. Μέλος της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας των Θεσσαλών.

Φ. ΣΑΜΣΑΡΕΛΟΣ

Έκ Ζαγοράς του Πηλίου. Περαιτώσας τας σπουδὰς του εις την Ιατρικήν Σχολήν του Πανεπιστημίου Αθηνών εγκατεστάθη εις Αγιάν της Θεσσαλίας, όπου εξήσκει το επάγγελμα της Ιατρικής. Έχρημάτισε δήμαρχος και εξυπηρέτησε την επαρχίαν της Αγιάς.

Δ. ΣΑΜΣΑΡΕΛΟΣ

Έγεννήθη τῷ 1877 ἐν Ἀγιά τῆς Θεσσαλίας, υἱὸς τοῦ Φιλίππου Σαμσαρέλου. Ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν καὶ ἐξάσκει ἐπὶ 35ετίαν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἱατροῦ. Τῷ 1915 ἐχρημάτισε βουλευτὴς τῆς ἐπαρχίας Ἀγιάς, παρασχὼν πολλαπλὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα του.

ΔΗΜ. ΒΑΤΖΙΑΣ

Έκ Ρετσάνης τῆς Ἀγιάς. Διετέλεσε Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ρετσάνης καὶ ἐπὶ σειράν ἐτῶν Δημοτικὸς Σύμβουλος τοῦ Δήμου Δωδίου καὶ Πρόεδρος τοῦ Δήμου. Συμβούλιος καὶ ἐξελέγη καὶ Δήμαρχος Δωδίου τῷ 1906, διώκησε δὲ τὸν Δῆμον ἐπὶ ἑπταετίαν.

μετάλλουσιν τοῦ προϊόντος των. Λόγῳ δὲ τῆς ἐκμεταλλεύσεως ταύτης ἀρκετοὶ μωρεόκηποι μετεβλήθησαν εἰς ἀγρούς πρὸς καλλιέργειαν γεωμήλων κλπ. ἀποδιδόντων πολὺ μεγαλυτέραν πρόσοδον. Εὐτυχῶς ἡ ὑπερτίμησις τοῦ προϊόντος κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη εἰς τὰς ἀγοράς τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμποδίζει τὴν περαιτέρω ἐκρίζωσιν τῶν μωρεοδένδρων. Τὰ ἔτη ἐκεῖνα λόγῳ τῆς μεγάλης ὑπερτιμήσεως (ὑπὲρ τὴν λίραν) θὰ ἠδύναντο ν' ἀνακουφίσωσι τοὺς ἀρκετὰ χεημασθέντας σηροτρόφους. Ἐπενέθη ὁμοῦ τὸ κράτος, τὸ ὁποῖον διὰ βαρυτάτου ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ τοῦ Κοנסόρτσιουμ κλπ. ὑπεβίβασε εἰς τὸ ἡμισυ τὴν τιμὴν, μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι οἱ πολλὰ κερδίζοντες πρέπει νὰ εἰσφέρουν ὑπὲρ τοῦ συνόλου, διὰ νὰ δύνανται ἐν καιρῷ ν' ἀξιοῦν τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους. Δυστυχῶς ὁ χρόνος οὗτος ἐπέστη πρὸ πολλοῦ, διότι αἱ τιμαὶ τῶν κουκουλιῶν ἔπεσαν εἰς ἐπίπεδα πολὺ χαμηλότερα τοῦ κόστους. Τὸ δὲ κράτος, τοῦ ὁποίου τὴν παρέμβασιν ἐπεκαλέσθησαν οἱ σηροτρόφοι καὶ ὑπέμνησαν τὰς θυσίας των, ἔλαβε μέτρα ἀνεπαρκῆ, συνέπεια τῶν ὁποίων ἦτο ἡ πώλησις τῶν κουκουλιῶν εἰς τιμὰς μὴ καλυπτούσας τὸ κόστος. (Τὸ ἔτος 1935 τὰ κουκούλια ἐπωλήθησαν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀπὸ 135-165 δραχμὰς, ἐνῶ ἡ μέση τιμὴ τοῦ κόστους ἀνέρχεται συμφώνως ὄχι πρὸς στατιστικὴν τῶν σηροτρόφων, ἀλλὰ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας εἰς 153.60).

Συνέπεια τῆς καταστάσεως ὑπῆρξεν ἡ στροφή τοῦ σηροτροφικοῦ κόσμου πρὸς τὴν ὄπωροκομίαν. Ἐὰν δὲ δὲν ληφθῶσιν ἐγκαίρως τὰ κατάλληλα μέτρα — ὡς τοιοῦτον δὲ θεωροῦμεν μόνον τὴν ἐπέκτασιν τοῦ θεσμοῦ τῆς συγκεντρώσεως καὶ εἰς τὰ κουκούλια — μετ' οὐ πολὺ, κράτος καὶ βιομηχανοὶ θὰ εὐρεθῶσι πρὸ ὀδυνηρῶν ἐκπλήξεων.

Η'. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ

Αἱ διὰ δημοτριακῶν καρπῶν καλλιεργούμεναι ἐκτάσεις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀνερχόμεναι εἰς 63.000 περίπου στρέμματα, ἐξ ὧν κατ' ἔτος καλλιεργοῦνται τὰ ἡμίση, τόσον ὡς ἐκ τοῦ ἀτελοῦς συστήματος τῆς καλλιέργειας ὅσον καὶ λόγῳ τῶν κατ' ἔτος ἐπερχομένων πλημμυρῶν, καθιστῶσι τὸν γεωργὸν ἀνίκανον νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς στοιχειώδεις ἀνάγκας τῆς ζωῆς. Καὶ ὁμοῦ θὰ ἦτο δυνατὸν διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων τῆς Θεσσαλίας καὶ ἰδίᾳ τῆς Κάρλας νὰ καταστή κατὰ τὸ πλεῖστον μετὰ τὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰσαγωγὴν ἐν τῇ καλλιέργειᾳ τῆς ποικιλίας τῶν σπόρων, ἰδίᾳ τῶν πρωίμως ὠριμαζόντων καὶ ἀποφευγόντων τὸν κίνδυνον τοῦ Θεσσαλικοῦ λιθός. Πιεζόμενοι ὅθεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης οἱ κάτοικοι παλαιόθεν μὲν ἐστράφησαν πρὸς τὸ κουκούλι, τελευταίως δὲ εἰς τὴν δενδροκομίαν καὶ ἰδίᾳ τὴν ὄπωροκομίαν, ἥτις προσέλαβε τεραστίας διαστάσεις. Τὸ κατάλληλον τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ ἀφθονία τῶν πηγῶν τῶν ὑδάτων, ὧν καὶ ἡ ἐλαχίστη ποσότης δὲν ἀφήνεται νὰ χαθῇ συλλεγομένη διὰ μακρῶν σωλῆνων ἐκ λευκοσιδήρου, κατέστησαν τὴν ἐπαρχίαν μας μίαν ἐκ τῶν πρώτων ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος εἰς παραγωγὴν ὄπωρων. Ἐφθάσαμεν εἰς παραγωγὴν 500.000 ὀκάδων μῆλων ἑτησίως, 300.000 ὀκάδων καστάνων, 250.000 ὀκάδων σύκων, 200.000 ὀκάδων λεπτοκαρυῶν καὶ ὄλων δὲ τῶν λοιπῶν ὄπωρων ἢ παραγωγὴ βαίνει ἀύξανομένη ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἐν Ἀγιά Δενδροκηπίου, ὅπερ εὐκταῖον θὰ ἦτο νὰ προήγετο εἰς δενδροκομικὸν σταθμὸν. Ὑστεροῦμεν ὁμοῦ εἰς τὸν τρόπον τῆς καταλλήλου παρασκευῆς τῶν ἐξαγομένων ὄπωρων, ἥτις ἔλλειψις μετὰ τῆς ἀτελοῦς

ἐπαρχιακῆς συγκοινωνίας καταστρέφει μέγα μέρος τοῦ ἔξ ὀπωρῶν πλοῦτου. Ἄλλὰ καὶ ἡ παραγωγή τῶν γεωμήλων δὲν ὑστέρησεν ἀνελθοῦσα εἰς τὸ ποσὸν τῶν 150.000 ὀκάδων ἑτησίως, καὶ ἡ ὁμοία τῶν κρομμύων καὶ τοῦ κροκαρίου εἰς 800.000 ὀκάδων, πρὸ ὀλίγου δὲ χρόνου ἡ ἐπίδοσις τῶν κατοίκων καὶ εἰς τὴν καπνοκαλλιέργειαν συνετέλεσεν, ὥστε ἡ παραγωγή καπνοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ νὰ φθάσῃ τὸ ποσὸν τῶν 100.000 ὀκάδων. Τὸ φιλόπονον τῶν κατοίκων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μετέβαλε τὰς ἀργούσας ἔξ ἀγριελαιῶν ὄρεινὰς ἐκτάσεις εἰς θαυμασίους ἐλαιῶνας. Μόνη ἡ περιφέρεια τῆς Κοινότητος Ἀνατολῆς ἀσχολεῖται εἰς τὴν ἐξημέρωσιν 2.000 στρεμμάτων ἐλαιῶνων. Ἡ καλλιέργεια τῶν λαχανικῶν ὑπερέβη τὰς ἀνάγκας τῆς ἐπαρχίας καὶ ἡ ἐξαγωγή των ἔφθασε καὶ μέχρι τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου αἱ ντομάτες τῆς Δογάνης καὶ Πλασσιᾶς κατέστησαν περιζήτητοι.

Ἡ κτηνοτροφία ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μας ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 80.000 αἰγοπρόβατα βαίνει ἐλαττωμένη, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὰς αἴγας ἀρκούντως ἐπιθλαβεῖς καὶ ἐπικινδύνους εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δενδροκομίας.

Ἡ ἀλιεῖα διατελεῖ εἰς ἀναξίαν λόγου ἀνάπτυξιν λόγω τῆς ἀλιμένου καταστάσεως τῶν ἁκτῶν τῆς ἐπαρχίας.

Ὁ δασικὸς πλοῦτος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος ἐξαγομῶν ἑτησίως ξυλανθράκων ὑπὲρ τὰ 3.000.000 ὀκάδων καὶ ἀρκετῶν ἑκατομμυρίων ὀκάδων καυσοξύλων.

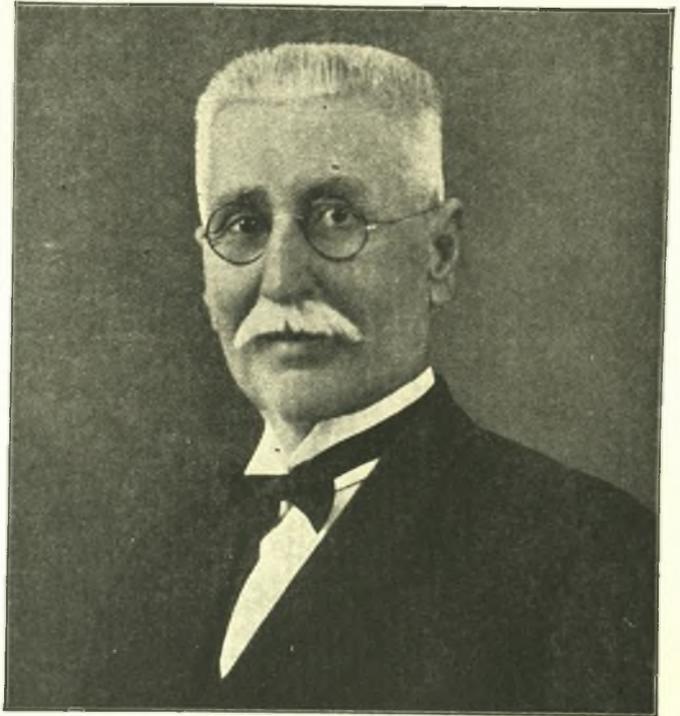
Περαιόντες τὴν μακρὰν ταύτην ἔκθεσιν περὶ τῆς γεωργικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἐπαρχίας πιστεύομεν ὅτι αὕτη δὲν ἀπέδωκεν εἰσέτι ἅπασαν τὴν ὀργανικὴν δυναμικότητά της καὶ ὅτι βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ κέντρου ἰδίᾳ διὰ τῆς συμπληρώσεως καὶ βελτιώσεως τῆς συγκοινωνίας θὰ ἠδύνατο νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν λύσιν τοῦ δημοσιονομικοῦ προβλήματος τῆς χώρας τὸ καθ' ἑαυτὴν ὡς δυναμένη νὰ ἐκθρέψῃ τριπλάσιον πληθυσμόν. Ἡ ἐπίλυσις τῶν συγκοινωνιακῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπαρχίας καὶ ἰδίᾳ ἡ προέκτασις τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Λαρίσης - Ἀγιάς μέχρι τῆς παραλίας Ἀγιοκάμπου θὰ συνετέλῃ οὐ μόνον εἰς τὴν εὐκολωτέραν καὶ ὀλιγοδάπανον θαλασσίαν ἐξαγωγήν πολλῶν προϊόντων τῆς Ἐπαρχίας καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὴν οἰκονομικὴν προαγωγήν της, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας καὶ τῆς Τουριστικῆς κινήσεως θὰ συνετέλῃ καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κατοίκων τῆς Ἐπαρχίας, καὶ τῶν κατοίκων δὲ τῆς Θεσσαλίας τὴν ὑγιάν καὶ σωματικὴν εὐεξίαν διὰ τῆς εὐκόλου καὶ ὀλιγοδαπάνου ἐπικοινωνίας των μετὰ τῶν θαλασσίων ἁκτῶν τοῦ θαυμασίου Ἀγιοκάμπου, καὶ τέλος καὶ τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς χώρας τὴν τέρψιν καὶ ἀπόλαυσιν ἐπισκεπτομένων μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συγκοινωνίας μας τὰ θαυμάσια τοπεῖα τῆς Ἐπαρχίας, ἐφάμιλλα ἂν μὴ ὑπέρτερα τῶν Ἑλβετικῶν.

Θ'. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΓΙΑΣ

Ἰδρυθὲν τῷ 1932.

Ἐν Ἀγίᾳ ὑπῆρχον ἐπιγραφαὶ τινες καὶ ὀλίγα γλυπτὰ, κείμενα ἐν τινι ἀποθήκῃ τοῦ Ἡμιγυμνασίου.

Ταῦτα τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἀρχαιοφύλακος Φερρῶν Β. Μαλιᾶκα καὶ τῇ συνδρομῇ τῆς κοινότητος Ἀγιάς, ἀφοῦ ἐπεσκευάσθη μία τῶν αἰθουσῶν τοῦ Ἡμιγυμνασίου, κατετέθησαν ἐκεῖ κατὰ σειρὰν καὶ ἀριθμητικῶς. Κατόπιν δὲ τῇ δαπάνῃ τῆς κοινότητος Ἀγιάς περισυνελέγησαν

ΤΖΩΝ ΑΛΕΞΟΥΛΗΣ

Ἐγεννήθη ἐν Ἀγίᾳ τὸ ἔτος 1868. Λαθὼν μέρος εἰς τοὺς ἀπελευθερωτικὸς ἀγῶνας τῆς Θεσσαλίας κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ ἔτους 1897. Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἀγιάς ἐπὶ σειρὰν ἑτῶν προσήνεκε διὰ τῆς χρηστῆς καὶ ἀμεροπλήτου διοικήσεώς του πλείστας ὀπηρεσίας εἰς τὴν Κοινότητα. Ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ἐν Ἀγίᾳ τμήματος τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας τῶν Θεσσαλῶν.

ΣΤΕΡΓ. ΖΙΜΠΗΣ

Ἐκ Σκήτης τῆς ἐπαρχίας Ἀγιάς, γεννηθεὶς τὸ ἔτος 1880. Οἰκονόμος καὶ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, ἐκ τῶν ἀρίστων κληρικῶν Θεσσαλῶν τῆς Ἐπαρχίας. Πρόεδρος τοῦ τμήματος τῆς Ἱστορ. καὶ Λαογ. Ἐταιρείας ἐν Ἀγίᾳ.

ΠΑΝ. ΚΗΠΟΥΡΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Ἀγίαν τῷ 1835. Μεταναστεύσας εἰς Αἴγυπτον ἠσχολήθη μετὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον τοῦ βάμβακος. Κατεσκεύασε τὸ ὕδραγωγεῖον Ἀγιάς καὶ ἐβοήθησε πλείστα φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα τῆς Ἑλλάδος καὶ Αἰγύπτου. Ἀπεβίωσε τῷ 1900.

ΝΙΚ. ΚΑΝΑΒΑΣ

Ἐξ Ἀγιάς, ἐκ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ἐπανάστασεως τοῦ 1878. Ἀσοληθεὶς μετὰ τὸ ἐμπόριον ἀπέκτησε σημαντικὴν περιουσίαν, ἐκ τῆς ὁποίας διέθεσε τὸ πλεῖστον μέρος εἰς διαφόρους ἀγαθοεργούς καὶ φιλανθρωπικούς σκοπούς ὑπὲρ τῆς πατρίδος του Ἀγιάς.

ΠΙΠΙΤΣΑ ΖΗΤΡΙΔΟΥ

Κατάγεται μὲν ἐξ Αἰγίνης, ἐνυμφεύθη δὲ τὸν ἐξ Ἁγιάς Ἀντιουναγματάρχη Πυροβολικοῦ Χαρίδημον Ζητρίδην. Συγγραφεὺς πλείστων ἐκπαιδευτικῶν βιβλίων καὶ λογογράφος ἐκ τῶν ἀρίστων. Συνεργάτης τῆς Θεσσαλικῆς Ἐφημερίδος «Κήρυξ» ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν. Ἐκλεκτὴ διαλέκτρια τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρείας, θύρουσα κατ' ἔτος ἐμπνευσμένης διαλέξεως ἐπὶ θεμάτων Θεσσαλῶν ἠρώων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

ΧΑΡΙΔ. ΖΗΤΡΙΔΗΣ

Ἐξ Ἁγιάς τῆς Θεσσαλίας. Ἀντιουναγματάρχης Πυροβολικοῦ ἑ. ἀ. Ἀπόγονος τοῦ Ἀρματωλοῦ γέρο-Ζητρίου. Μετέσχεν ὄλων τῶν πολέμων ὡς διοικητὴς Πυροβολαρχίας καὶ Μοίρας, ἐτέθη δὲ εἰς πολεμ. ἀποστρατεῖαν παθῶν ἐν πολέμῳ. Μέλος τῆς Ἑταιρείας.

ΑΘ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ

Ἐγενήθη ἐν Ἁγιά, ἐσπούδασε νομικά ἐν Ἀθήναις. Διωρίσθη πάρεδρος δικαστῆς κατὰ τὸ 1919 καὶ τὸ 1920 προήχθη εἰς Πρωτοδίκην, διετέλεσε δὲ τοιοῦτος μέχρι τέλους τοῦ 1925, ἠδὲ δικηγόρῳ ἐν Ἀθήναις παρ' ἅπασιν τοῖς δικαστηρίοις. Μέλος τῆς Ἑταιρείας.

ΔΗΜ. ΒΑΕΝΑΣ

Ἐκ Κεραμιδίου τοῦ τέως Δήμου Κασθαναίας. Ὑπάλληλος τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχ. Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν καὶ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν Πρόεδρος τῆς ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ κοινωφελῶς καὶ ἐθνικῶς δρώσης Ἀδελφότητος τῶν Κεραμιδιωτῶν. Μέλος δὲ τῆς Ἑταιρείας.

καὶ ἄλλα εὐρεθέντα εἰς διαφόρους τοποθεσίας καὶ χωρία τῆς περιφέρειας Ἁγιάς. Ἦδη ἐξακολουθοῦσι νὰ περισυλλέγονται καὶ ἄλλα.

Σήμερον ἀριθμεῖ ἐν ὄλῳ 72 ἀνάγλυφα, ἐξ ὧν 37 εἰσὶν μετ' ἐπιγραφῶν. Πολλῶν δ' ἐξ αὐτῶν ἔχουσι καταστραφῆ αἱ ἐπιγραφαί.

ΠΙΝΑΞ Α΄.

Ἐμφαινῶν τὰ ἐξασκούμενα ἑπαγγέλματα :

1) Ἀρτοποιοὶ	5	24) Δικηγόροι	6
2) Ἀνθρακόμετοροι . .	8	25) Φαρμακοποιοὶ . . .	2
3) Ἀλευροβιομήχανοι	4	26) Καφεπῶλοι	4
4) Βυρσοδέψαι	1	27) Σιδηρουργοὶ	
5) Ὑφασματοπῶλοι . .	7	28) Ἐμποροὶ Ψιλικῶν	1
6) Ἐκμ. Αὐτοκινήτων	3	29) Κεραμοποιοὶ	2
7) Ζαχαροπλάσται . .	4	30) Ἀγγειοπλάσται . .	1
8) Κουρεῖς	9	31) Ἰχθυοπῶλοι	3
9) Κρεοπῶλοι	2	32) Γαλακτοπῶλοι . . .	1
10) Κρασοπῶλοι	1	33) Φανοποιοὶ	2
11) Μεταξοποροπαρ.	2	34) Ὑδραυλικοὶ	1
12) Ξενοδ. Φαγητῶν .	3	35) Κτίσται	
13) Ὀπωροπῶλοι	2	36) Ξυλουργοὶ	
14) Παντοπῶλοι	15	37) Μαχαιροποιοὶ . . .	1
15) Ἐμ. Ἐγχ. Προϊόντ.	10	38) Ὀπλοδιορθωταὶ . .	1
16) Ράπται	5	39) Κτηνοτρόφοι	
17) Σανδαλοποιοὶ . . .	2	40) Κηροπλάσται	
18) Τυρέμποροι	2	41) Ζευγίται	
19) Σαγματοποιοὶ . . .	1	42) Λαχανοπῶλοι	
20) Ὑποδηματοποιοὶ . .	6	43) Ἀντιπρ. Λιπασμάτ.	1
21) Ὑαλοπῶλοι	1	44) Ἀσθεστοποιοὶ . . .	1
22) Χαλκουργοὶ	2	45) Ἐπιδ. Ραπτομηχ.	2
23) Ἴατροὶ	5		

ΠΙΝΑΞ Β΄.

Ἐμφαινῶν τοὺς ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Ἁγιάς διατελέσαντας Βουλευτάς, Γερουσιαστὰς καὶ Ὑπουργοὺς ἀπὸ τοῦ 1881 καὶ ἐντεῦθεν :

α) Βουλευταὶ

- 1) Μοσχοβάκης Ἰωάννης, Θ΄. 1881.
- 2) Στεφανίδης Νικόλαος, Θ΄. 1881.
- 3) Βασιῆς Εὐθύμιος, Ι΄. 1885, ΙΑ΄. 1887.
- 4) Φιλίππου Ἀπόστολος, Ι΄. 1885.
- 5) Δάλλας Μ., ΙΒ΄. 1890, ΙΓ΄. 1895, ΙΔ΄. 1895, Α΄. ἀναθ. 1910, Β΄. ἀναθ. 1910.
- 6) Πεταλῆς Ἀνδρέας, ΙΕ΄. 1899.
- 7) Κυριαζῆς Γεώργιος, ΙΕ΄. 1899.
- 8) Μελᾶς Λέων, ΙΣΤ΄. 1902.
- 9) Καρανίκας Στέργιος, ΙΣΤ΄. 1902.
- 10) Σλήμαν Α., ΙΖ΄. 1905, Α΄. ἀναθ. 1910, Β΄. ἀναθ. 1910, ΙΘ΄. 1912, ΚΒ΄. 1915, Γ΄. ἔθν. 1920, Δ΄. 1933, Ε΄. ἔθν. 1935.
- 11) Μῆτσος Γεώργιος, ΙΖ΄. 1905.
- 12) Ἀναστασιάδης Ἀλ., ΙΖ΄. 1905, Β΄. ἀναθ. 1910, Κ΄. 1915.
- 13) Ἡρακλείδης Δημ., Δ΄. ἔθνοσ. 1923, Β΄. 1928, Γ΄. 1932.
- 14) Σαμαρέλος Δημήτριος, Κ΄. 1915, ΚΑ΄. 1917.
- 15) Γκανίλας Γεώργιος, ΚΑ΄. 1915, Γ΄. ἔθν. 1920.

β) Γερουσιασταὶ

- 1) Ἀναστασιάδης Ἀλέξανδρος.

γ) Ὑπουργοὶ

- 1) Ἀναστασιάδης Ἀλέξ.
- 2) Ἡρακλείδης Δημ.
- 3) Σλήμαν Ἀγαμέμνων.

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΤΟΠΙΑ
ΑΘΑΝΑΤΗ:
ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΠΑΠΑ

ΠΙΝΑΞ Γ΄.

Έμφαινών τούς διατελέσαντας Δημάρχους καὶ Κοινοτικούς Προέδρους τῆς Ἀγιάς ἀπὸ τοῦ 1881 καὶ ἐντεῦθεν.

α) Δήμαρχοι

1) Ἡρακλείδης Δημ.	4) Σαμσαρέλλος Φιλ.
2) Δάλλας Ἰωάννης.	5) Καρανίκας Δημήτρ.
3) Ἡρακλείδης Ἀχ.	6) Βατζῆς Δημήτρ.

β) Πρόεδροι

1) Ἡρακλείδης Ἀχ.	5) Διαβάτης Ἀντώνιος.
2) Πετράκης Πέτρος.	6) Καλλέργης Λέων.
3) Παπαγεωργίου Γεώργ.	7) Σχινᾶς Δανιήλ.
4) Δρόσος Ἀθανάσιος.	8) Ἀλεξούλης Ἰωάννης.

ΠΙΝΑΞ Δ΄.

Έμφαινών τὰς Κοινότητες τῆς Ἐπαρχίας Ἀγιάς μετὰ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν.

1) Ἀγιάς κατ. 2.564	11) Μελοϊθίας κατ. 1.808
2) Ἀετολόφου » 408	12) Μεγαλόβρυσης » 941
3) Ἀνατολῆς » 1.371	13) Μεταξοχωρίου » 958
4) Βουλγαρινῆς » 582	14) Μαρμάριανης » 461
5) Δογάνης » 916	15) Νερομύλων » 427
6) Τσουξάνης » 201	16) Ποταμιάς » 409
7) Καλαμακίου » 366	17) Σωτηρίτσας » 228
8) Καρύτσης » 1.011	18) Σκήτης » 574
9) Κουκουράβας » 598	19) Σκλήθρου » 758
10) Καστρίου » 271	20) Στομίου » 601

ΠΙΝΑΞ Ε΄.

Έμφαινών τὰ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Ἀγιάς Σωματεῖα καὶ Συνεταιρισμούς.

- 1) Σηροτροφικός Συνεταιρισμός.
- 2) Σηροτροφικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός.
- 3) Γεωργικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός.
- 4) Γεωργικός Συναιτερισμ. ἀποκατ. ἀκτημόνων Ἀγιάς.
- 5) Ἀμπελοργικός Συνεταιρισμός.
- 6) Τμήμα Ἱστορ. καὶ Λαογραφ. Ἐταιρ. Θεσσαλῶν.
- 7) Ἐμπορικός Σύλλογος.
- 8) Ἐπαγγελματικός Σύλλογος.
- 9) Πιστωτικός Συν. πωλήσεως καπνοῦ Μεταξοχωρίου.
- 10) Κτηνοτροφικός Συνεταιρισμός Κερμαλί.
- 11) Πιστωτικ. Συν. ἀποκατ. ἀκτημόνων, εἰς Ἀετολόφον, Κερμαλί, Δογάνη καὶ Πλασιᾶς.

ΣΗΜ. — Τὸ τμήμα τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας ἐν Ἀγιά, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν κ. κ. Σ. Ζιμπῆ Οἰκονόμου ὡς πρόεδρος, καὶ Ἰωάννου Ἀλεξούλη, Μιλτιάδου Εὐστρατιάδου, Δημητρίου Ἡρακλείδου, Ἀλκιβιάδου Χατζημιχάλη, Ἀθανασίου Μητσούλα, Λεωνίδα Καλέργη, Κωνσταντίνου Καρδάρρα καὶ Δημητρίου Βατζῆ ὡς μελῶν, ἀνέθεσε τὴν σύνταξιν τῆς παρούσης μελέτης διὰ τὴν ἐπαρχίαν Ἀγιάς εἰς τὸν κ. Μιλτιάδην Δάλλαν, πρὸς ὃν καὶ ἀπέστειλεν ὄλας τὰς ὡς ἄνω σχετικὰς πληροφορίες.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ Σ. ΠΑΤΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐξ Ἀγιάς τῆς Θεσσαλίας. Τὸ γένος Βασιλειάδου, μιᾶς ἐκ τῶν ἀρχοντικῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἀγιάς. Σὺζυγος χήρα τοῦ ἐκ τῶν μεγαλυτέρων βιομηχάνων τῆς Ἑλλάδος. Στυλ. Παπαδοπούλου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποῦ διευθύνει τὴν τόσον τιμῶσαν τὴν Ἑλλάδα ἐπιχείρησιν μεταξωτῶν τῆς «Χρυσῆς Ἀλλίδος». Ἡ δράσις τῆς καὶ ἡ πρωτοβουλία τῆς εἰς κάθε φιλανθρωπικὴν καὶ κοινωνικὴν κίνησιν κατέστησαν ταύτην μιαν τῶν εὐγενεστέρων μορφῶν.

ΚΩΝΣΤ. ΚΑΡΔΑΡΑΣ

Ἐξ Ἀγιάς τῆς Θεσσαλίας. Ἐξῆλθε τοῦ Διδασκαλείου Θεσσαλίας τῷ 1902 ἀριστεύσας. Ἐτοποθετήθη ἀμέσως εἰς τὸ πρότυπον τοῦ αὐτοῦ Διδασκαλείου, εἶτα δὲ εἰς τὸ σχολεῖον Ἀγιάς. Ἠγήθη ἐνεργῶς πάσης κινήσεως ἀποβλεπούσης εἰς τὴν πρόοδοι τῆς Ἀγιάς.

Α.Π. ΜΙΤΑΛΑΦΑΣ

Ἐξ Ἀγιάς. Ἐξελεθὼν τοῦ Διδασκαλείου Λαρίσης τῷ 1904 διωρίσθη δημοδιδάσκαλος καὶ ὑπρέτησεν ἐπὶ 33 ἔτη εἰς διαφόρους Κοινοτήτας. Μετεξεπαιδεύθη εἰς τὴν Γεωργικὴν Σχολὴν Λαρίσης καὶ Θεσσαλονίκης. Ἦδη διευθύνει τὸ ἐν Ἀγιά ἐξατάξιον σχολεῖον.

ΕΥΓ. ΑΓΓΕΛΑΚΑΣ

Ἐκ Μεγαλοβρύσου τῆς ἐπαρχίας Ἀγιάς. Ἐσπούδασεν ἐμπορικὰ καὶ ἐγένετο πτυχιούχος τῆς Δημοσίας Ἐμπ. Σχολῆς Πειραιῶς. Ἐχρημάτισεν υπάλληλος τῆς Τραπεζῆς Κοσμοδοπούλου καὶ ἤδη ἀρχιλογιστῆς διαφόρων Ἐταιρειῶν. Μέλος τῆς Ἐταιρείας.

*Αρχεὶον Ἰωάννου Μ. Δάλλα

Κατάστασις Πληθυσμοῦ, Φόρων, Τζαμιῶν καὶ Σχολείων

Ἀριθρὸς	ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ		Ἰδιοτῆς	ΠΑΛΗΘΥΣΜΟΣ		ΦΟΡΟΙ		Ἐκκλησιαί	Τζαμιὰ	Σχολεῖα	Μαθηταί	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
	*Ὄνομα	Μετονομασία κατὰ Δ. 1927		*Ἀρρένων καὶ Ἐλευθέρων	*Ἄτομα	Βέργια	Μπεντέλ					
1	*Αγυιά	*Αγιᾶ	Κεφαλόχ.	350	1990	29000	21000	8	—	3	140 ἀρρ. 100 θηλ. 80 ἀρρ. 5 θηλ.	*Υδρόμυλοι ἑννέα καὶ τρία Πανδοχ.
2	Ρετσάνη	Μελίσσιον	>	140	875	11270	10417	3	—	2		*Υδρόμυλος εἰς
3	Νιβουλιάνη	Μεγαλόβουρσι	>	95	550	5860	5530	3	—	1	40	*Υδρόμυλοι τρεῖς
4	*Αθάνατον	>	>	175	800	10400	15230	2	—	1	70	
5	Κάρυτσα	>	>	150	800	12600	12400	1	—	1	70	
6	Τσάγιαζι	Στόμιον	>	34	180	—	—	1	—	1	20	*Υδρόμυλος εἰς
7	Σελήτζανη	*Ανατολή	>	200	900	12500	4500	1	—	1	40	*Υδρόμυλοι δύο
8	Κουκουράβα	>	>	74	420	6550	5430	1	—	1	30	Βρόσες δύο
9	Βουλαρινή	>	>	80	420	7000	6600	1	—	1	25	
10	Κεραμιδιον	>	>	240	1300	13000	15000	1	—	1	90	
11	Βένετον	>	>	50	270	2600	3000	1	—	1	20	*Υδρόμυλος εἰς
12	Σκληθρον	>	>	40	200	2200	2800	1	—	1	30	
13	Σκήτη	>	>	80	400	4500	5560	1	—	1	20	*Υδρόμυλος εἰς
14	Ποτάμιον	>	>	60	350	4500	4000	—	—	1	30	Χριστιανοὶ 140, Ὀθωμανοὶ 80
15	Δογάνη	>	>	50	220	7000	2000	—	1	—	15	Χριστιανοὶ 30, Ὀθωμανοὶ 50
16	Γερακάρη	Πρινέα	>	15	80	2000	300	—	1	—	—	Χριστιανοὶ 60, Ὀθωμανοὶ 50
17	Καλιμελῆ	Νερόμυλος	>	25	110	4300	600	—	—	1	10 δθ.	Χριστιανοὶ 70, Ὀθωμ. 100, μύλοι 4
18	Τουρκοχωρὶ	Καλαμάκι	>	30	170	3503	700	1	1	1	12 δθ.	Χριστιανοὶ 60, Ὀθωμανοὶ 25
19	*Αληφακλάρ	Σωτηρίτσα	>	30	85	1000	1200	1	1	—	—	* ὄρα κάτωθι ἰδιοκτησίαι ἱ. Μονῶν
20	Κάπισσα	*Αετόλοφος	Τζιφλικ	14	70	678	450	1	—	1	15	Μῦλ. εἰς, Πανδ. ἔν, Παλαιοκάστρω
21	Δεσιάνη	>	>	30	160	6000	3000	1	—	1	15	
22	Τζικερί	>	>	5	25	1800	700	1	—	—	—	
23	Πλασιά	>	>	25	130	4500	2000	1	—	1	—	
24	Καστρι	>	>	8	45	2000	200	—	—	—	—	
25	Γρουβιάνι	>	>	καλὸ Λειβάδι ἀκατοίκητον	—	—	—	—	—	—	—	*Ὁ Μισθὸς τῶν Διδασκάλων καταβάλλεται ἐκ τῶν ἑκκλησιῶν.
26	Τζιούξιανη	>	>	5	25	—	—	—	—	—	—	Αἱ γαίαι τῆς ἱ. Μονῆς Παναγίας Σελιτσάνης εἶναι στρ. 286 τοῦ Μετοχίου Βενέτον, 131 ἐν τῷ χωρίῳ Καπίστης.
				1965	10485	156099	128019	33	4	23	922	

Γενικαὶ Παρατηρήσεις: Αἱ ἐκκλησιαί, τὰ τζαμιὰ καὶ τὰ σχολεῖα εἰσι λιθόκτιστα. Στρατώνες δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ μόνον εἰς ἐν Ἁγιᾷ προσηρημένους εἰς τὸ Διοικητήριον, ἄπερ ἀμφότερα λιθόκτιστα ἐγένοντο δι' ἐξόδων τῆς Ἐπαρχίας.

Τῶν γαιῶν κατέχουσιν οἱ Ὀθωμανοὶ τὰς ὀλιγωτέρας μὲν πλὴν τὰς εὐφορωτέρας. Τὸ δέκατον ὅλων τῶν χωρίων μετὰ τοῦ τζιφλικῆ ἑνοικιάζεται κατὰ μέσον ὄρον 600.000 Γρόσια.

Προσθετέον εἰς τοὺς ἄνω φόρους δέκα τοῖς ἑκατὸν δικαίωμα εἰσπρακτόρων 1 ταξιλ-τέρδα διοριζομένων ὑπὸ τῶν κατόικων, οἵτινες ἐπιβαρύνονται μὲ τὴν τροφήν χωροφυλάκων εἰσπράξεως.

ΑΡΧΗΓΕΙΟΝ

ΕΝ ΠΛΟΥΤΗ ΤΗΝ 14 Απριλίου 1878

ΤΩΝ ΣΤΡΑΤ. ΔΥΝΑΜΕΩΝ

ΕΝ [redacted] (Αγία της Βιοουαλάς)

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 117
ΔΙΕΚΤ. 82

Διαβέβαιον

Ὁς ὁ ἐν τῆς ἐπαρχίας τούτης ἐνδύ-
ωνος σωματάρχης Κύριος Ἀχιλλεύς
Γ. Ἡρακλείδης ἐνοχλήσας τὸν ἐπι-
τιμὸν ἀγῶνα ἐπὶ κρημνῶν τῶν ἐνδοκίμων
μὴ ἔχον τὴν γνώσιν καὶ ἀνταναρ-
τώσας ἐξ ἀρχῆς μέχρι τῆς περὶ
συρμένης εἰς τὴν μάχην ἔχοντες τὸν
ἄριστον 2 Μερλίου ε. ε. ἔφερε ἐπὶ τῆς
ἐπιμὴ ἐνοχλήσεως, καὶ κερήμεν
ἐπισημῶς ἵκανοὶς ὁ ἐπισημῶς ἀνε-
χρήσας, προσήγγει δὲ ἠγγεῖς ἐπι-
ρυσίας ἐπὶ τῶν ἐπισημῶν τῶν ἐπισημῶν
Πατριάρχου τῶν ἐπισημῶν

ὁ ἐπισημῶς
[Signature]

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Στρατιωτικῶν δυνάμεων ἔξαιρει τὸν ζῆλον καὶ τὴν
αὐταπάρνησιν τοῦ ἐξ Ἀγίας σωματάρχου Ἀχιλλέως Γ. Ἡρακλείδου.

